

Güncel Alan Eğitimi Araştırmaları IV

Editörler

Sedat EROL

Akın EFENDİOĞLU

© Copyright 2022

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-8299-72-4

Kitap Adı

Güncel Alan Eğitimi Araştırmaları IV

Editör

Sedat EROL

ORCID iD: 0000-0003-0840-9903

Akın EFENDİOĞLU

ORCID iD: 0000-0001-6756-7405

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

EDU000000

DOI

10.37609/akya.2105

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Akademisyen Yayınevi yöneticileri, yaklaşık 30 yıllık yayın tecrübesini, kendi tüzel kişiliklerine aktararak uzun zamandan beri, ticarî faaliyetlerini sürdürmektedir. Anılan süre içinde, başta sağlık ve sosyal bilimler, kültürel ve sanatsal konular dahil 2000'i aşkın kitabı yayımlamanın gururu içindedir. Uluslararası yayınevi olmanın alt yapısını tamamlayan Akademisyen, Türkçe ve yabancı dillerde yayın yapmanın yanında, küresel bir marka yaratmanın peşindedir.

Bilimsel ve düşünsel çalışmaların kalıcı belgeleri sayılan kitaplar, bilgi kayıt ortamı olarak yüzlerce yılın tanıklarındır. Matbaanın icadıyla varoluşunu sağlam temellere oturtan kitabın geleceği, her ne kadar yeni buluşların yörüngesine taşınmış olsa da, daha uzun süre hayatımızda yer edineceği muhakkaktır.

Akademisyen Yayınevi, kendi adını taşıyan **“Bilimsel Araştırmalar Kitabı”** serisiyle Türkçe ve İngilizce olarak, uluslararası nitelik ve nicelikte, kitap yayımlama sürecini başlatmış bulunmaktadır. Her yıl Mart ve Eylül aylarında gerçekleştirilecek olan yayımlama süreci, tematik alt başlıklarla devam edecektir. Bu süreci destekleyen tüm hocalarımıza ve arka planda yer alan herkese teşekkür borçluyuz.

Akademisyen Yayınevi A.Ş.

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1	Ters Yüz Sınıf Modeli ile İlgili Yapılmış Bilimsel Makalelerin İncelenmesi	1
	<i>Fadime ARICI</i> <i>Akın EFENDİOĞLU</i>	
Bölüm 2	Harmanlanmış Öğrenme Ortamının Öğrencilerin Öğrenme Düzeylerine Etkisi.....	17
	<i>Benay YALÇIN,</i> <i>Merve POLAT</i>	
Bölüm 3	Bilgi Güvenliği Farkındalığı Konusunda Türkiye’de Yapılan Araştırmaların İçerik Analizi	41
	<i>Ayşe ULUTAŞ</i>	
Bölüm 4	Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Ders Çalışma Yaklaşımları	55
	<i>Evin ERDEN TOPOĞLU</i>	
Bölüm 5	8. Sınıf Müzik Eğitimi Dersi “Türk Müziği Biçimlerini Tanır” Kazanımını Oluşturmaya Dönük ‘Öğrenme Yaşantıları’nın, Öğrencilerin İlgi ve Beklentileri Ekseninde Düzenlenmesine İlişkin Bir Eylem Araştırması	75
	<i>Melek YILDIZ</i> <i>Cahit AKSU</i>	
Bölüm 6	“Marian Miedlar Çello Okulu 1” Viyolonsel Başlangıç Metodunun İncelenmesi.....	97
	<i>Berkcan KAYAARSLAN</i> <i>Şebnem YILDIRIM ORHAN</i>	
Bölüm 7	Lise Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Şarkıların Müziksel Özellikleri ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	117
	<i>Betül KARAGÖZ DURSUN</i> <i>Eda ALEMDAR ÇANKAYA</i> <i>Volkan KARAKOÇ</i>	
Bölüm 8	Matematik Eğitiminde Güncel Araştırma Desenleri.....	141
	<i>Gamze KURT</i> <i>Fatih ÖNEL</i>	
Bölüm 9	Özel Eğitimde Okuma Yazma Becerilerinin Kazanımında Sanatsal Uygulamalar.....	159
	<i>Necla IŞIKDOĞAN UĞURLU</i>	

İçindekiler

Bölüm 10	Edebiyat Üzerine Temellendirilen İngilizce Öğretiminde Yöntemsel Seçimler: Kurgusal ve Kurgusal Olmayan Edebi Metinler	179
	<i>Ceren IŞIKLI</i>	
Bölüm 11	Fen Bilgisi Öğretmeni Adaylarının Stem Eğitimine İlişkin Görüşleri	193
	<i>Ayşegül ERGÜN</i>	
Bölüm 12	Okul Öncesi Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması	209
	<i>Elif Süreyya KANYILMAZ CANLI</i>	

YAZARLAR

Prof. Dr. Cahit AKSU

Trabzon Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi,
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-2496-7203

Dr. Ceren IŞIKLI

Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi
ORCID iD: 0000-0002-9117-1352

Öğretmen Fadime ARICI

MEB
ORCID iD: 0000-0002-6013-2908

Öğretmen Volkan KARAKOÇ

İzmit H.E.M.
ORCID iD: 0000-0002-6774-7462

Arş. Gör. Dr. Elif S. KANYILMAZ CANLI

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi,
Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi AD.
ORCID iD: 0000-0003-2111-7497

Arş. Gör. Berkcan KAYAARSLAN

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi,
Müzik Eğitimi AD.
ORCID iD: 0000-0003-4741-2371

Müdür Yrd. Eda ALEMDAR ÇANKAYA

Erzurum Mümtaz Turhan Anadolu Lisesi,
Müzik Öğretmeni
ORCID iD: 0000-0002-8148-8620

Dr. Öğr. Üyesi Gamze KURT

Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Matematik Eğitimi AD.
ORCID iD: 0000-0002-4976-5069

Dr. Öğr. Üyesi Betül KARAGÖZ DURSUN

İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Müzik
Eğitimi AD.
ORCID iD: 0000-0002-2655-3303

Prof. Dr. Şebnem YILDIRIM ORHAN

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi,
Müzik Eğitimi AD.
ORCID iD: 0000-0002-6181-9680

Doç. Dr. Akın EFENDİOĞLU

Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Sınıf Eğitimi AD.
ORCID iD: 0000-0001-6756-7405

Öğretmen Fatih ÖNEL

MEB
ORCID iD: 0000-0002-0560-8141

Doç. Dr. Ayşegül ERGÜN

Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Eğitim
Fakültesi, Fen Bilgisi Eğitimi AD.
ORCID iD: 000-0002-1481-4019

Dr. Öğr. Üyesi Merve POLAT

Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Eğitim
Fakültesi, Fen Bilgisi Eğitimi AD.
ORCID iD: 0000-0002-5133-8859.

Yazarlar

Dr. Öğr. Üyesi Evin ERDEN TOPOĞLU

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim
Fakültesi, Müzik Eğitimi AD.
ORCID iD: 0000-0002-6731-5790

Dr. Öğr. Üyesi Necla IŞIKDOĞAN UĞURLU

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli
Eğitim Fakültesi, Zihin Engelliler Eğitimi AD.
ORCID iD: 0000-0002-1795-0470

Arş. Gör. Dr. Ayşe ULUTAŞ

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi,
Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim
Teknolojileri Eğitimi AD.
ORCID iD: 0000-0001-7311-0751

YL. Öğrencisi Benay YALÇIN

Manisa Celal Bayar Üniversitesi
ORCID iD: 0000-0002-6796-5005.

Dr. Öğrencisi Melek YILDIZ

Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim
Enstitüsü
ORCID iD: 0000-0002-6795-3979

BÖLÜM 1

TERS YÜZ SINIF MODELİ İLE İLGİLİ YAPILMIŞ BİLİMSEL MAKALELERİN İNCELENMESİ

Fadime ARICI¹
Akın EFENDİOĞLU²

GİRİŞ

İnsanoğlunun ilk çağlardan günümüze hayatını devam ettirmek için gerekli bilgi, beceri, değer ve tutumları kazanması ve bunları gerektiğinde uygulaması amacıyla tarih boyunca farklı eğitsel uygulamalara başvurulmuştur. İlk toplumlarda genelde gözlem ve taklit yoluyla gerçekleşen öğrenmeler ilerleyen dönemlerde yerini planlı ve programlı öğretim uygulamalarına bırakmıştır. Eğitim-öğretim ve bunların araştırma sonuçları, birçok araştırmadan geçerek günümüzdeki eğitim sistemlerinin, eğitim ortamlarının, eğitim modellerinin, eğitim-öğretim programlarının oluşturulmasına katkı sağlamıştır (Bedir, 2020). Eğitim programlarının oluşturulması ve geliştirilmesinin başlangıç noktası olan ihtiyaçların değişmesine paralel olarak eğitim programlarında güncellemeler yapılması gereği ortaya çıkmıştır. Yapılan değişimler/güncellemelerle teknolojinin eğitim programlarının içerisinde yer almaya başladığı görülmektedir (Çilsalar Sağnak, 2020). Eğitim dünyası bizden sonra gelecek kuşağın eğitimini elinden geldiğince kullanışlı ve faydalı hale getirmek için bütün fayda ve olanaklarıyla teknolojiyi benimsemek zorundadır (Doherty, 2013). Son yıllarda hızlı bir şekilde gelişen bilgi ve iletişim teknolojileri hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızlı gelişimi eğitimi de etkilemiş, öğretim sürecinde eğitimciler ve öğrencilere sağladığı imkânlar nedeniyle teknolojiye ilgiyi artırmıştır. Öğretimde teknoloji kullanımı, eğitim-öğretim sürecini kolaylaştırmak, bilgilerin açık-anlaşılır olmasını sağlamak ve soyut konu ve kavramların somutlaştırılması yoluyla anlamlı öğrenmeyi sağlamak açısından oldukça önemlidir (Efendioğlu, 2015). Öğretim sürecinde öğrenciye belirlenen hedefler doğrultusunda ne öğreteceğimize dair bize yol gösteren içeriğin teknoloji ile bütünleştirilmesi bu noktada önem kazanmaktadır. Çilsalar Sağnak (2020) içeriğin belirlenmesinde hedeflerin

¹ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı , nehirfadime@gmail.com

² Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Eğitimi AD., eakin@cu.edu.tr

renciler ikişer gün okula devam etmişlerdir. Öğrenciler ve öğretmenlerin çok fazla sınıf içinde kalmaması için ders süreleri kısaltılmış ve otuz dakikaya düşürülmüştür. Bu bakımdan pandemi, deprem vb. durumlar sonucunda yaşanacak gelişmelere bağlı olarak yapılan bu düzenlemelerle eğitim süresince uygulanması gereken programın aksamaması adına ters yüz sınıf iyi bir alternatif olarak gözükmektedir. Ters yüz sınıf modelinde öğrenci, okul dışındayken de öğrenir. Paylaşılan içerikler sayesinde dersi birkaç tekrar etme ve pekiştirme fırsatına sahip olur. Bu çalışmada Türkiye’de yapılan makaleler bazı ölçütler bağlamında incelenmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda ters yüz sınıf modelinin çoğunlukla yükseköğretimde kullanıldığı ortaya çıkmıştır. Yukarıda ülkemizde yaşanan salgın sonrası eğitimde yapılan düzenlemeler bağlamında aslında ters yüz sınıf gibi yaklaşımlara her sınıf düzeyinde ihtiyaç olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Nitekim ters yüz sınıf yaklaşımının yaratıcıları olan Bergmann & Sams (2012) şunu ifade etmişlerdir: “Ters yüz sınıf sadece bizim sınıflarımızda bir değişim yaratmadı, dünyanın pek çok yerinde öğretimin her kademesinden (ilköğretim, ortaöğretim, yüksek öğretim ve hatta yetişkinler) öğretmenler sınıflarında bu yaklaşımı benimsediler”.

Anlatılanlara ek olarak, ilköğretimde eğitim süresince karşı karşıya kaldığımız öğrenci grubu Alfa Kuşağıdır. Alfa Kuşağı öğrencilerinin doğdukları andan itibaren teknolojiye maruz kaldıkları, pek çok amaçla (eğlence, oyun, iletişim ve eğitim) teknolojiyi kullandıkları, dolayısıyla teknoloji ile iç içe büyüdükleri daha önce de belirtilmiştir. Bu bakımdan ters yüz sınıf modeli bağlamında oluşturulan ders içeriklerinin kullanılması yani teknolojinin bir araç olarak eğitim ortamına entegre edilmesi, Alfa Kuşağı’nın bu yaklaşımla anlamlı öğrenmeler sağlayacağı fikrini desteklemektedir. Bu bağlamda bu çalışmanın, ortaya koyduğu çıktılar ile ülkemizde ters yüz sınıf modeli bağlamında yapılacak yeni çalışmalara faydalı olması beklenmektedir.

KAYNAKÇA

- Adnan, M. (2017). Perceptions of senior-year ELT students for flipped classroom: a materials development course, *Computer Assisted Language Learning*, 30, 204-222.
- Altemuller, L. & Lindquist, C. (2017). Flipped classroom instruction for inclusive learning. *British Journal of Special Education (BJSE)*, 44 (3), 341-358.
- Ana, A., Minghat, D. A., Purnawarman, P., Saripudin, S., Muktiarni, M., Diviyanti, V. & Mustakim, S. S. (2020). Student’s perceptions of the twist and turns of e-learning in the midst of the covid 19 out break. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*. 12 (1), 15-26.
- Arslan, H. & Kuzu, A. (2019). Eba ders modülünün ve VSınıf yazılımının ters yüz sınıf modelinde uygulanabilirliğine yönelik öğretmen görüşleri. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (1), 20-36.
- Aydın, B. & Demirel, V. (2017). Ters yüz edilmiş sınıf modeli çerçevesinde geliştirilmiş çalışmalara bir bakış: içerik analizi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 7 (1), 57-82.
- Bakla, A. (2018). Learner-generated materials in the flipped pronunciation class: A sequential explanatory mixed-methods study. *Computers & Education*, 125, 14-38.

- Bergmann, J. & Sams, A. (2012). Flip your classroom. Reach every student in every class every day. Internal Society for Tecnology in Education, Association for Supervision and Curriculum Development: United States of America.
- Basal, A. (2015). The Implementation of a flipped classroom in foreign language teaching. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 16 (4), 28-37.
- Bedir, G., & Çilsalar Sağnak, H. (2020). Eğitimde Program Geliştirme: Kuramdan Uygulama Örneklerine (Ed.)(Birinci baskı). Ankara:Anı yayıncılık.
- Cabi, E. (2018). The Impact of the flipped classroom model on students academic achievement. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 19 (3), 202-221.
- Cukurbasi, B., & Kiyici, M. (2018). High school students' views on the PBL activities supported via flipped classroom and lego practices. *Educational Technology & Society*, 21 (2), 46-61.
- Çakır, E. & Yaman, S. (2018). Ters yüz sınıf modelinin fen başarısı ve bilgisayarca düşünme becerileri üzerine etkisi. *GEFAD*, 38 (1), 75-99.
- Çakıroğlu, Ü., & Öztürk, M.(2017). Flipped classroom with problem based activities: exploring self-regulated learning in a programming language course. *Educational Technology & Society*, 20 (1), 337-349.
- Çakıroğlu, Ü., Güven, O. & Saylan, E. (2020). Flipping the experimentation process: influences on science process skills. *Association for Educational Communications & Technology (AECT)*, 68, 3425-3448.
- Doherty, M. (2013). A case study: the effectiveness of social media and online resources in the teaching of junior science. *Universite Of Limerick*.
- Durak, H. Y. (2017). Ortaokul öğrencileri için ters yüz öğrenme hazır bulunuşluk ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (3), 1056-1068.
- Durak, H. Y. (2018). Flipped learning readiness in teaching programming in middle schools: modelling its relation to various variables. *Wiley Online Library Journal of Computer Assisted Learning*, 34, 939-959.
- Efendioğlu, A. (2015). Öğretim İlke ve Yöntemleri (Ed.) (İkinci basım). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erdoğan, E. & Akbaba, B. (2019). Ters yüz edilmiş sınıf modeliyle ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler derisi akademik başarılarının geliştirilmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 8 (1), 193-213.
- Eryilmaz, M. & Cigdemoglu, C. (2019) Individual flipped learning and cooperative flipped learning: their effects on students' performance, social, and computer anxiety, *Interactive Learning Environments*, 27, 432-442.
- Gögebakan Yıldız, D., Kıyıcı, G. ve Altıntaş, G. (2016). Ters yüz edilmiş sınıf modelinin öğretmen adaylarının erişimleri ve görüşleri açısından incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 6 (3), 186-200.
- Gündüz, A. Y. & Akkoyunlu, B. (2019). Students views on the use of flipped learning in higher education: a pilot study. *Education and Information Technologies*, 24, 2391-24.
- Gliner, J.A. & Morgan, G.A. & Leech, N.L. (2015). *Research methods in applied settings: an integrated approach to design and analysis*. (S. Turan, Çev.)(İkinci baskıdan çeviri) Ankara: Nobel Kitabevi.
- Hava, K & Gelibolu M. F. (2018). The Impact of digital citizenship instruction through flipped classroom model on various variables. *Contemporary Educational Tecnology*, 9 (4), 390-404.
- Hayırsever, F. & Orhan, A. (2018). Ters yüz edilmiş öğrenme modelinin kuramsal analizi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (2), 572-596.
- Hwang, G. J., Lai, C. L. & Wang, S. Y.(2015). Seamless flipped learning: a mobile technology enhanced flipped classroom with effective learning strategies. *J. Computer Education*, 2 (4), 449-473.
- Jha, A. K. (2020). Understanding Genaration Alpha. *ResearchGate*, https://www.researchgate.net/publication/342347030_Understanding_Generation_Alpha.
- Karabatak, S. & Polat, H. (2019). The effects of the flipped classroom model designed according to the ARCS motivation strategies on the students' motivation and academic achievement levels. *Education and Information Technologies*, 25, 1475-1495.
- Karagöl, İ., & Esen, E. (2019). Ters-yüz edilmiş öğrenme yaklaşımının akademik başarıya etkisi: Bir meta-analiz çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34 (3), 708-727.
- Karaoğlu Yılmaz, F. G., Olpak, Y. Z. & Yılmaz, R. (2018). The Effect of the metacognitive support via pedagogical agent on self-regulation skills. *Journal of Educational Computing Research*, 56 (2), 159-180.
- Kaya, D. (2018). Matematik öğretiminde ters yüz öğrenme modelinin ortaokul öğrencilerin derse katılımına etkisi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (4), 232-249.

- Kurt, G. (2017). Implementing the flipped classroom in teacher education: evidence from Turkey. *Educational Technology & Society*, 20 (1), 211–221.
- Lin, L. C., Hung, I. C., Kinshuk & Chen, N. S. (2019). The impact of student engagement on learning outcomes in a cyberflipped course. *Association for Educational Communications & Technology (AECT)*, 67, 1573-1591.
- McCrindle, M. & Fell, A. (2020). Understanding Generation Alpha. *ResearchGate*, https://www.researchgate.net/publication/342803353_UNDERSTANDING_GENERATION_ALPHA.
- Özdemir, O. & Açıık, F. (2019). Ters yüz edilmiş öğrenme yöntemiyle yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34 (4), 1075-1091.
- Özdoğru, M. & Aksu, M. (2020). Pre-service teacher's achievement and perceptions of the classroom environment in flipped learning and traditional instruction classes. *Australasian Journal of Educational Technology*, 36 (4), 26-43.
- Özgür Şen, E. & Hava, K. (2020). Prospective middle school mathematics teachers' points of view on the flipped classroom: the case of Turkey. *Education and Information Technologies*, 25, 3465–3480.
- Öztürk, M. & Çakıroğlu, Ü. (2018). Ter yüz edilmiş yabancı dil sınıfında öğrencilerin öz düzenleyici öğrenme becerileri ve akademik başarıları arasındaki ilişki. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (2), 21-35.
- Özyurt, H. & Özyurt, Ö. (2017). Analyzing the effects of adapted flipped classroom approach on computer programming success, attitude toward programming and programming self-efficacy. *Wiley Online Library*, 26, 2036-2046.
- Özyurt, Ö. & Özyurt, H. (2017). Programlama ve algoritma öğretiminin ters yüz sınıf yaklaşımı ile zenginleştirilmesine yönelik nitel bir çalışma. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 7 (2), 189-210.
- Sezer, B. (2017). The Effectiveness of a Technology- enhanced flipped science classroom. *Journal of Educational Computing Research*, 55 (4), 471-494.
- Sezer, B. & Abay, E. (2019) Looking at the impact of the flipped classroom model in medical education, *Scandinavian Journal of Educational Research*, 63 (6), 853-868.
- Talbert, R. (2012). Inverted classroom. *Colleagues*, 9 (1), 1-2.
- Tucker, B. (2012). The flipped classroom Online instruction at home frees class time for learning. *Education Next*, 12 (1), 82-83.
- Turan, Z. & Göktaş, Y. (2015). Yükseköğretimde yeni bir yaklaşım: öğrencilerin ters yüz sınıf yöntemine ilişkin görüşleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 5 (2), 156- 164.
- Urfa, M. & Durak, G. (2017). Implementation of the flipped classroom model in the scientific ethics course. *Journal of Education and e-Learning Research*, 4 (3), 108-117.
- Yang, J. (2014). Implementing the flipped classroom in elementary and secondary schools in China. *International Conference on Education, Language, Art and Intercultural Communication*, 158-161.
- Yavuz, F. & Ozdemir, S. (2019). Flipped classroom approach in EFL context: Some associated factors. *World Journal on Educational Technology: Current Issues*. 11 (4), 238–244
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (İkinci baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, G., Yıldırım, S. & Çelik, E. (2018). Uygulayıcıların ters yüz edilmiş sınıf uygulamalarına yönelik deneyimleri. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 8 (2), 192-211.
- Yılmaz, Ö. (2017). Flipped higher education classroom: an application in environmental education course in primary education. *Higher Education Studies*, 7 (3), 93-102.
- Yılmaz, R. (2019). Enhancing community of inquiry and reflective thinking skills of undergraduates through using learning analytics-based process feedback, *Wiley Online Library Journal of Computer Assisted Learning*, 36, 909-921.
- Yılmaz, R. M. & Baydas, O. (2017). An examination of undergraduates' metacognitive strategies in pre-class asynchronous activity in a flipped classroom. *Association for Educational Communications & Technology (AECT)*, 65, 1547-1567.
- Zengin, Y. (2016). Investigating the use of the Khan Academy and mathematics Software with a Flipped Classroom Approach in Mathematics Teaching. *Educational Technology & Society*, 20 (2), 89–100.

BÖLÜM 2

HARMANLANMIŞ ÖĞRENME ORTAMININ ÖĞRENCİLERİN ÖĞRENME DÜZEYLERİNE ETKİSİ¹

Benay YALÇIN²,
Merve POLAT³

GİRİŞ

Bilim ve teknolojide yaşanan gelişmeler toplumun yapısını değiştirmektedir. Bu gelişmelerle birlikte toplumun yapı taşı konumundaki bireylerde aranan yeterlik ve nitelikler de farklılaşmaktadır. Bilgi çağında, öğretimin temel amacı, bireylere bilgi toplumunun gerektirdiği bu nitelikleri kazandırmaktır. Bu nitelikler, bilgiye hızla ulaşabilmek, bilgiyi ayıklayabilmek, sunabilmek, yorumlayabilmek ve en önemlisi bilgi üretebilmektir. Okullarımızda bu nitelikleri öğrencilerimize kazandırmanın temel koşulu, öğretim ve öğretimde teknoloji uygulamalarına yer verilmesidir. Ancak teknolojinin öğretim sürecine sadece “ürün” olarak dâhil olması, etkili kullanımı için yetersizdir. Öğretimde teknoloji kullanımında önemli olan öğretmen, öğrenci, aile ve yönetimin teknolojiyi kendi amaçlarına uygun olarak kullanabilmesi, teknolojinin öğrenme-öğretme sürecine bir fayda sağlayabilmesi ve okul kültürüne dâhil edilebilmesidir (Brandt, 2001; Corlis, 2005; Numanoglu, 1999; Yıldız, 2012).

Öğretim teknolojilerinin öğretimde kullanımına yönelik yapılan bir araştırmada, teknolojiye dayalı öğretimin altı yararının olduğu tespit edilmiştir. Bunlar; konuyu öğrenmede, bilgisayar ve internet kullanımında, mesleki öğretimde gelişme; öğrenmeye karşı ilgi ve istekte artma, bireysel öğrenme ve araştırma yeteneklerinde gelişme ve sosyal gelişmedir (Atasoy, 2009; Hamel & Valikangas 2003). Başka bir ifadeyle, teknoloji amaç değil, araç olmalıdır. Öğrencilerde anlamlı öğrenme ve anlamakta güçlük çektikleri davranışların öğretimi önemlidir. Onların görsel ve düşünsel yapılarını harekete geçirebilecek multimedya destekli öğretim etkinliklerinin geliştirilmesi ve kullanılmasıyla başarılarının olumlu yönde etkilendiği gözlenmiştir (European, 2006). Dünya’da ve Türkiye’de, bilişim teknolojilerinin

¹ Bu çalışma, B.Yalçın’ın yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

² YL. Öğrencisi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, benayyalcin35@gmail.com

³ Dr. Öğr. Üyesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Fen Bilgisi Eğitimi AD., merve.polat@cbu.edu.tr

KAYNAKÇA

- Akgündüz, D. (2013). Fen eğitiminde harmanlanmış öğrenme, sosyal medya destekli öğrenmenin öğrencilerin başarı, motivasyon, tutum, kendi kendine öğrenme becerilerine etkisi (Doktora Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Akkoyunlu, B. & Soylu, M. Y. (2007). A study on students' views on blended learning environment. Turkish Online Journal of Distance Education, 7 (3), 43-56.
- Aşkar, P., Altun, A., Cangöz, B., et al. (2009). Bilgisayar ortamında nöropsikolojik testler: Artırılmış ipuçlu hatırlama testi. Proceedings of 9th International Educational Technology Conference, 6-8 Mayıs 2009, Ankara, (pp. 181-188).
- Atasoy, B. (2009). Web temelli eğitim ortamlarında yansıtıcı soruların öğrencilerin biliş üstü becerilerine, başarılarına ve verimliliğine etkisi (Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Balcı, A. (2013). Sosyal bilimlerde araştırma, yöntem, teknik, ilkeler (10. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Bozkurt, Ö. F. (2014). İngilizce kurslarındaki öğrenciler için geliştirilen harmanlanmış öğrenme ortamlarının akademik başarı, öz yeterlik algısına etkisi (Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Brandt, R. (2001). What we believe: Positions of the association for supervision and curriculum development (Rev. Ed.). Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., et al. (2011). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., et al. (2016). Nitel araştırmalar. Bilimsel araştırma yöntemleri (11. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Caner, M. (2009). İngilizce öğretmenliği programı öğretmenlik uygulaması dersi için harmanlanmış öğrenme modeli üzerine bir araştırma (Doktora Tezi), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Collis, B. (2003). Course redesign for blended learning: Modern optics for technical professionals. International Journal of Continuing Engineering Education and Lifelong Learning, 13 (1-2), 22-38.
- Corlis, S. B. (2005). The effects of reflective prompts and collaborative learning in hypermedia problem-based learning environments on problem solving and metacognitive skills, (Doctoral Thesis), Austin: The University of Texas.
- Çepni, S. (2014). Araştırma ve proje çalışmalarına giriş (7.Baskı). Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Dikmenli, Y. (2013). Sanal sınıf uygulaması, harmanlanmış öğrenme ortamlarının coğrafya dersi başarıları ile derse yönelik tutuma etkisi, öğrenci görüşleri (Doktora Tezi), Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Douville, P. & Pugalee, D. K. (2003). Investigating the relationship between mental imaging and mathematical problem solving. the mathematics education into the 21st century project. Proceedings of The International Conference The Decidable and The Undecidable in Mathematics Education, 19-25 September 2003, Brno, Czech Republic, (pp. 62-67).
- Döş, B. (2014). Öğretim teknolojileri, materyal tasarımı dersinde harmanlanmış öğrenme modelinin uygulanabilirliğinin değerlendirilmesi (Doktora Tezi), Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Duman, B. (2013). Üstbiliş dayalı bir öğretim uygulamasının öğretmen adaylarının akademik başarı, üstbilişsel farkındalık, başarı motivasyonu ve eleştirel düşüncelerine etkisi (Doktora Tezi). Elazığ: Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ersoy, H. (2003). Blending online instruction with traditional instruction in the programming language course: A case study (Doctoral Thesis), Ankara: Middle East Technical University.

- European, U. (2006). Recommendation of the european parliament and of the council, of 18 december 2006, on Key Competences for Lifelong Learning. (02/08/2022 tarihinde European Parliament adresinden ulaşılmıştır).
- Gama, C. (2004). Metacognition in Interactive Learning Environments: The Reflection Assistant Model. In: J. C. Lester, R. M. Vicari, & F. Paraguaçu (Eds.), International Conference on Intelligent Tutoring Systems (pp. 668-677). Berlin: Springer.
- Garrison, D. R. & Kanuka, H. (2004). Blended learning: Uncovering its transformative potential in higher education. *The Internet and Higher Education*, 7 (2), 95-105.
- Gülbahar, Y. & Köse, F. (2006). Öğretmen adaylarının değerlendirme için elektronik portfolyo kullanımına ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 39 (2), 75-93.
- Güneş, S. (2018). Asynchronous distance learning and blended learning in terms of learner autonomy, motivation and academic success in teaching english (Doktora Tezi), Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Hamel, G. and Valikangas L. (2003), The quest for resilience. *Harvard Business Review*, 81 (9), 52-63.
- Hanson, K. S. & Clem, F. A. (2006). To blend or not to blend: A look at community development via blended learning strategies. In C. J. Bonk & C. R. Graham (Eds.), *The Handbook of Blended Learning: Global Perspectives, Local Designs* (pp. 136-149). San Francisco, CA: Pfeiffer Publishing.
- Hijazi, S., Crowley, M., Smith, M. L., et al. (2006). Maximizing learning by teaching blended courses. *Proceedings of the 2006 ASCUE Conference*, 11-15 June 2006, Myrtle Beach, South Carolina, (pp. 67-73)
- Hofman, J. (2006). Why blended learning hasn't (Yet) fulfilled its promises: Answers to those questions that keep you up at night. In C. J. Bonk & C. R. Graham (Eds.), *The Handbook of blended learning: Global perspectives, Local designs* (pp. 27-40). San Francisco, CA: Pfeiffer Publishing.
- Karaçam, S. (2009). Öğrencilerin kuvvet ve hareket konularındaki kavramsal anlamalarının ve soru çözümünde kullandıkları bilişsel ve üstbilişsel stratejilerin soru tipleri dikkate alınarak incelenmesi (Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karasar, N. (2015). Bilimsel araştırma yöntemi, kavramlar, ilkeler, teknikler (28.Baskı), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Lim, D. H., Morris, M. L. & Kupritz, V. W. (2006). Online vs. blended learning: Differences in instructional outcomes and learner satisfaction. *Journal of Asynchronous Learning Networks*, 11 (2), 27-42.
- Martin, A. (2009). Implementing a blended learning approach in a further education college: A case study (Master Thesis), Limerick: University of Limerick in Ireland.
- Morgan, K. R. (2002). Blended learning: A strategic action plan for a new campus. Seminole, FL: University Of Central Florida.
- Neuman, W. L. (2012). Toplumsal araştırma yöntemleri: Nicel ve nitel yaklaşımlar I.-II. Cilt (5. Baskı). İstanbul: Yayın Odası.
- Numanoğlu, G. (1999). Bilgi toplumu-eğitim-yeni kimlikler-II: Bilgi toplumu ve eğitimde yeni kimlikler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 32 (1), 341-350.
- Offerman, M. & Tassava, C. (2006). A different perspective on blended learning: Asserting the efficacy of online learning at capella university. In C. J. Bonk & C. R. Graham (Eds.), *The handbook of blended learning: Global perspectives, local designs* (pp. 235-244). San Francisco, CA: Pfeiffer Publishing.
- Orhan, F. (2008). Redesigning a course for blended learning environment. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*, 9 (1), 54-66.
- Owston, R., D., Garrison, D., R. et al. (2006). Blended learning at Canadian Universities: Issues and practices. In C. J. Bonk & C. R. Graham (Eds.), *The Handbook of blended learning: Global perspectives, local designs* (pp. 338-349). San Francisco, CA: Pfeiffer Publishing.
- Öztürk, B. (1995). Genel öğrenme stratejilerinin öğrenciler tarafından kullanıma durumları (Doktora Tezi). Ankara Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Patton, M. Q. (2014). Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri. (Mesut BÜTÜN & Selçuk Beşir DEMİR, Çev. Ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Pereira, J. A., Pleguezuelos, E., Meri, A., et al. (2007). Effectiveness of using blended learning strategies for teaching and learning human anatomy. *Med Educ.*, 41 (2), 189-95.
- Pesen, A. (2014). Harmanlanmış öğrenme ortamının öğretmen adaylarının akademik başarısına, ders araştırma alışkanlıklarına, güdülenme düzeylerine etkisi (Doktora Tezi). Diyarbakır: Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Pressley, M., Borkowski, J. G. & Schneider, W. (1987). Cognitive strategies: Good strategy users coordinate metacognition and knowledge. *Annals of Child Development*, 4, 89-129.
- Poole, J. (2004). E-Learning and learning styles: Students' reactions to web-based language and style at blackpool and the fylde college. *Language and Literature*, 15 (3), 307-320.
- RincónGallardo, T. J. (2009). The effect of the use of learning journals on the development of metacognition in undergraduate students (Doctoral Thesis). Minneapolis: Capella University.
- Sancho, P., Corral, R., Rivas, T., et al. (2006). A blended learning experience for teaching microbiology. *American Journal Of Pharmaceutical Education*, 70 (5), 120.
- Senemoğlu, N. (2007). Gelişim, öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya. Ankara: Gönül Kitabevi.
- Smelser, L. M. (2002). Making connections in our classrooms: Online and off. Conference on College Composition and Communication, 20-23 March 2020, Chicago, IL, (pp. 1-11).
- Şimşek, E. (2009). Karma öğrenmenin fizik öğretmeni adaylarının bilgisayar, internet, Web tabanlı öğretime yönelik tutumlarına etkisi (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Tavşancıl, E. & Aslan, E. (2001). Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri. İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Uğur, B. (2007). Öğrencilerin harmanlanmış öğrenme yöntemine, yöntemin uygulanmasına yönelik görüşlerinin başarı, cinsiyet, öğrenme stilleri açısından incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Uluyol, Ç. & Karadeniz, Ş. (2009). Bir harmanlanmış öğrenme ortamı örneği: Öğrenci başarısı, görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (1), 60-84.
- Ünsal, H. (2007). Harmanlanmış öğrenme etkinliğinin çoklu düzeyde değerlendirilmesi (Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Van Der Merwe, A. (2007). Using blended learning to boost motivation and performance in introductory economics modules. *South African Journal of Economics*, 75 (1), 125-135.
- Yalçın, B. (2020). Harmanlanmış öğrenme ortamında 7. sınıf öğrencilerinin öğrenme düzeylerinin araştırılması (İzmir İli Karşıyaka İlçesi Eren Şahin Eronat Ortaokulu örneği) (Yüksek Lisans Tezi). Manisa: Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, B. (2011). Harmanlanmış öğrenme ortamlarının ilköğretim 7.sınıf sosyal bilgiler dersindeki akademik başarıya etkisi (Yüksek Lisans Tezi). Manisa: Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldız, H. (2012). Üstbiliş stratejilerinin öğretmen adaylarının üstbilişsel farkındalıklarına ve öz yeterliklerine etkisi (Doktora Tezi). Malatya: İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yılmaz, M. B. (2009). Karma öğrenme ortamındaki üniversite öğrencilerinin öğrenme yaklaşımlarına göre ders başarılarının, derse devamlarının, web materyalini kullanma davranışlarının, ortama yönelik memnuniyetlerinin değerlendirilmesi (Doktora Tezi). İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yolagiden, C. (2017). Öğretmen adaylarının fen öğrenme becerisi, fen okuryazarlığı, sosyobilimsel konulara yönelik tutumları arasındaki ilişkinin araştırılması (Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş: Sütçü İmam Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

BÖLÜM 3

BİLGİ GÜVENLİĞİ FARKINDALIĞI KONUSUNDA TÜRKİYE’DE YAPILAN ARAŞTIRMALARIN İÇERİK ANALİZİ

Ayşe ULUTAŞ¹

GİRİŞ

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerle birlikte internet, dünya genelinde yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. İnternet teknolojilerindeki gelişmelerle birlikte de bireyler var olan bilgileri veya ürettikleri bilgileri saklama, paylaşma ve bu bilgilere erişebilme olanaklarına sahip olmuştur (Civelek, 2011). Günlük yaşamda bilgi ve iletişim teknolojileri eğitim, sağlık ve sosyal yaşam gibi farklı alanlarda sıklıkla kullanılmaktadır. Ancak bu durum bilişim sistemlerine karşı geliştirilen bağımlılığın artmasına neden olmuştur. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin yaygın kullanımı sonucunda bireyler, internet ortamında kötü amaçlı kişilerin virüs, ol-talama veya kimlik avı gibi saldırılara maruz kalabilmektedir (Talan & Aktürk, 2021). Yapılan bu saldırılar bilgilere yönelik yapılmaktadır. Çünkü bilgi dünya genelinde ekonomik gelişmenin bir göstergesi olarak ifade edilmektedir (Civelek, 2011). Bilginin önemi ve bilgiye karşı yapılan saldırılar bilgi güvenliği konusunu gündeme getirmiştir. Bilgi güvenliği; bilginin, bilgiyle ilgili unsurların, yazılım ve donanım sistemlerinin korunması olarak tanımlanmaktadır (Whitman & Mattord, 2013). Başka bir tanımda bilgi güvenliği; “bilginin bir varlık olarak hasarlar-dan korunması, doğru teknolojinin, doğru amaçla ve doğru şekilde kullanılarak bilginin her türlü ortamda, istenmeyen kişiler tarafından elde edilmesini önleme” olarak tanımlamıştır (Canbek & Sağıroğlu, 2006). Bilgi güvenliğinin erişilebilirlik, bütünlük ve gizlilik olmak üzere üç temel unsuru bulunmaktadır (Canbek & Sağıroğlu, 2006; Whitman & Mattord, 2013). Erişilebilirlik; bilginin yalnızca yet-kili bireyler tarafından ve ihtiyaç duydukları her zaman kullanılabilir olmasıdır. Bütünlük unsuru, var olan bilginin yetkisi olmayan bireyler tarafından değışti-rilmesinin engellenmesidir. Bilginin gizliliği unsuru ise bilginin yetkisi olmayan bireylerden korunmasıdır (Canbek & Sağıroğlu, 2006).

¹ Arş. Gör. Dr., Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi AD., ayseulutas@mehmetakif.edu.tr

miştir. 201-400 arası (n=13), 401-600 arası (n=12), 601-800 arası (n=3), 801-100 arası (n=2) ile 1001 ve üzeri (n=7) bireyden oluştuğu ortaya çıkmıştır.

İncelenen araştırmaların yarısından fazlasında (n=44) ölçek ve anket ölçme araçlarının kullanıldığı ortaya çıkmıştır. Görüşme formunun yalnızca 2 araştırmada kullanıldığı ve birden fazla ölçme aracının bir arada kullanıldığı araştırmalar olduğu belirlenmiştir. Bu araştırmalarda, anket ve ölçme araçları ile ölçek ve görüşme formlarının bir arada kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgularla, araştırılan konuyla ilgili birden fazla farklı ölçme aracının kullanılmasının alanyazına veri toplama aracı bakımından katkıda bulunacağı belirtilebilir.

İncelenen araştırmalarda veri analiz yöntemleri olarak sırasıyla en fazla nicel istatistiksel analiz yöntemleri (n=45), içerik analizi yöntemi (n=9) ile içerik analizi ve istatistiksel analiz yönteminin birlikte kullanıldığı(n=5) ortaya çıkmıştır. Bu bulgular, çalışmalarda kullanılan araştırma yöntemleri sonuçlarını da desteklemektedir.

Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara göre ileride yapılacak araştırmalar için öneriler şu şekildedir:

- Bilgi güvenliği farkındalığı konusunda yapılan araştırmalarda çoğunlukla nicel yöntem kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Nitel yöntem ve karma yöntemler kullanılarak çalışmalar yapılabilir.
- Bilgi güvenliği farkındalığı konusunda bireylere yönelik görsel materyaller hazırlanarak bu materyallerin farkındalık düzeylerine etkisi deneysel çalışmalar ile incelenebilir.
- İncelenen araştırmalarda daha çok kamu personelleriyle çalışıldığı belirlenmiştir. Farklı çalışma gruplarıyla araştırmalar yapılarak gruplar arası farkındalık düzeyleri karşılaştırılabilir.
- Bilgi güvenliği farkındalığı konusunda yapılan araştırmalarda kullanılan veri toplama araçları ve veri analiz yöntemleri çeşitlendirilerek yeni çalışmalar yapılabilir.
- Bilgi güvenliği farkındalığı konusunda uluslararası alanyazında yapılmış çalışmalar incelenerek elde edilecek sonuçlar yapılan bu çalışmanın sonuçlarıyla karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akal, M. (2022). *Bilişim firmalarında bilgi güvenliği farkındalığı*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Alemdaroğlu, A. (2020). *Çalışanların bilgi güvenliği farkındalığına ilişkin algıları: bankacılık sektöründe bir araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Aslan Öztezcan, B. (2017). *Bilgi güvenliği farkındalığı üzerine bir araştırma* (Yüksek lisans tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Aslan, Z. (2019). *Hemşire akademisyenlerin bilgi güvenliği farkındalık düzeylerinin ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Avcı, Ü., & Arslan, E. (2019). Dijital veri güvenliği farkındalığı ve bilgi okuryazarlığı ile alınan hizmetçi eğitimin etkisi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 52(3), 891-914.
- Avcı, Ü., & Oruç, O. (2020). Üniversite öğrencilerinin kişisel siber güvenlik davranışları ve bilgi güvenliği farkındalıklarının incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 284-303.
- Başdinkçi, N. (2017). *Sağlık kurumlarında bilgi güvenliği risk değerlendirilmesi ve kullanıcıların bilgi güvenliği farkındalık düzeyinin ölçülmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Bilen, A. (2016). *Bir kurumun Bilgi Güvenliği Farkındalığının İncelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Canbek, G., & Sağiroğlu, Ş. (2006). Bilgi, bilgi güvenliği ve süreçleri üzerine bir inceleme. *Politeknik Dergisi*, 9(3), 165-174.
- Canogulları, E. (2021). Öğretmenlerin bilgi güvenliği konusundaki farkındalıklarının incelenmesi. *Kalem Uluslararası Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 11(2), 651-679.
- Civelek, D. Y. (2011). *Kişisel verilerin korunması ve bir kurumsal yapılanma önerisi* (Uzmanlık Tezi). T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Ankara.
- Creswell, J. W. (2005). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (Second edition). Upper Saddle River, NJ: Pearson Education, Inc.
- Çağlar, A., Çelik, F. Ç., Er, A., & ark., (2018). Travma Hastası Bakıyor Olmanın Hekimler Üzerine Çocuk Araç Güvenliği Konusunda Olumlu Bir Etkisi Var mı?. *Çocuk Acil ve Yoğun Bakım*, 5(2), 54.
- Çam, H., Aslay, F., & Üstün, Ö. (2019). Yükseköğretim kurumlarında bilgi güvenliği farkındalık düzeylerinin ölçülmesi. *Yönetim Bilişim Sistemleri Dergisi*, 5(2), 1-11.
- Çatuk, C. (2018). *Siber riskler karşısında Kobi'lerin bilgi güvenliği farkındalıklarını ölçen bir ölçek geliştirme: Gaziantep örnekleme*. (Doktora Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Çeliköç, Ç. (2017). *Kalite yönetim direktörlerinin bilgi güvenliği farkındalığı: İstanbul ili örneği*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Çeliköç, Ç., & Yazar, O. (2017). Kalite yönetim direktörlerinin bilgi güvenliği farkındalığı: İstanbul ili örneği *Sağlıkta Performans ve Kalite Dergisi*, 17(2), 29-48.
- Çetin, H. (2014). *Kişisel veri güvenliği ve kullanıcıların farkındalık düzeylerinin incelenmesi*. *Akdeniz İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (29), 86-105.
- Çetinkaya, L., Güldüren, C., & Keser, H. (2017). Öğretmenler için bilgi güvenliği farkındalık ölçeği (BGFÖ) geliştirme çalışması. *Milli Eğitim Dergisi*, 46(216), 33-52.
- Derin, M. A., & Gençoğlu, M. T. (2020). Ortaokul öğrencilerinin bilgi güvenliği farkındalığı. *Savunma Bilimleri Dergisi*, (38), 159-181.
- Diğer, S. (2018). Content analysis in scientific research: Meta-analysis, meta-synthesis, and descriptive content analysis. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 176-190.
- Dönmez, G. (2019). *Lise öğrencilerinin bilgi güvenliği farkındalığı ile dijital okuryazarlığı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Durmuş, A. (2014). *Türkiye'de bilgi güvenliği farkındalığının incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Erol, S. E., Ceyhan, E. B., & Sağiroğlu, Ş. (2015). Kişisel, kurumsal ve ulusal bilgi güvenliği farkındalığı üzerine bir inceleme. *Uluslararası Bilgi Güvenliği ve Kriptoloji Konferansı*, 30-31 Ekim, Ankara.
- Filik, T. (2020). *Tıbbi sekreterlerde bilgi güvenliği farkındalık düzeyinin elektronik sağlık kayıtlarının güvenlik ve mahremiyet uygulamalarına etkisinin değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Genç, C. (2019). *Kişisel verilerin korunması kapsamında bilgi güvenliği farkındalığı analizi ve e-devlet yapısının incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Güldüren, C. (2015). *Yükseköğretim kurumlarındaki öğretim elemanlarının bilgi güvenliği farkındalık düzeylerinin değerlendirilmesi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Gülhan, B. (2021). *Yükseköğretim kurumlarında bilgi güvenliği farkındalığı: bahçeşehir üniversitesi örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Gün, İ., & Çelik, M. (2022). Sağlık çalışanlarının bilgi güvenliği farkındalığının iş performansı üzerindeki etkisinde bilgi güvenliği stresinin aracı rolü: Covid 19 pandemi döneminde bir araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 14(1), 1-15.
- Hacımustafaoğlu, R. (2019). *Ortaöğretim öğrencilerinin bilgi güvenliği farkındalık düzeylerinin siber mağdur olma durumlarına etkisinin incelenmesi (Üsküdar Örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Hakkari, F. (2022). Ön lisans öğrencilerinin bilgi güvenliği kazanımı ve farkındalık düzeylerinin belirlenmesi: Kırıkhan meslek yüksekokulu örneği. *Bilgi ve İletişim Teknolojileri Dergisi*, 4(1), 66-86.
- Kapanoğlu, G. (2016). *Öğretmenlerin bilgi güvenliği farkındalığının incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Karaoğlu, Yılmaz, F. G., & Çavuş Ezin, Ç. (2017). Ebeveynlerin bilgi güvenliği farkındalıklarının incelenmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 7(2), 41-56.
- Karayücel Efe, N. (2019). *On dokuz mayıs üniversitesi öğretmen adaylarının bilgi güvenliği farkındalıklarının bazı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kocamustafaoğulları, M. (2013). *Bilgi güvenliği farkındalığı ve uygulama seviyesi değerlendirmek için bilgi güvenliği prototip uygulaması*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kruger, H. A., & Kearney, W. D. (2006). A prototype for assessing information security awareness. *Computers & security*, 25(4), 289-296.
- Moğol, Ş. H. (2016). *Bilgi güvenliği farkındalığının önemi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Özdemir, A. (2019). *Kamu kurum ve kuruluşlarında bilgi güvenliği farkındalığı*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Özen Serter, B. (2021). *Ortaokul öğrencilerinin bilgi güvenliği farkındalık düzeyinin belirlenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Öztemiz, S., & Yılmaz, B. (2013). Bilgi merkezlerinde bilgi güvenliği farkındalığı: Ankara'daki üniversite kütüphaneleri örneği. *Bilgi Dünyası*, 14(1), 87-100.
- Sanin, E. (2022). *Ortaöğretim öğrencilerinin dijital ayak izi farkındalıkları ve bilgi güvenliği farkındalıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Seferoğlu, S.S., Durak, H.Y., Yılmaz, F.G. & Yılmaz, R. (2018). Bilgi güvenliği farkındalığı ve bilgi güvenliği politikalarıyla ilgili bir inceleme. B. Akkoyunlu, A.İşman ve H.F. Odabaşı (Ed). *Eğitim teknolojileri okumaları 2018*, (3. Bölüm, ss. 29-43). TOJET ve Sakarya Üniversitesi, Adapazarı.
- Solmaz, M. (2020). *Öğretmen adaylarının siber bilgi güvenliği farkındalığı ve dijital vatandaşlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Taşar, E. (2022). *Elektronik sağlık kayıtları kullanımında hemşirelerin bilgi güvenliği farkındalık düzeylerinin belirlenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Talan, T., & Aktürk, C. (2021). Orta öğretim öğrencilerinin dijital okuryazarlık ve bilgi güvenliği farkındalığı seviyelerinin incelenmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1), 158-180.
- Taner, E. (2018). *Güvenlik güçlerinin bilgi güvenliği farkındalığına yönelik bir betimleme*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Taner, E., & Kılıç, İ. (2019). Güvenlik güçlerinin bilgi güvenliği farkındalığını belirlemeye yönelik bir araştırma. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 8(2), 253-269.

Güncel Alan Eğitimi Araştırmaları IV

- Teker, E. (2019). *Öğretmenlerin ve lise öğrencilerinin bilgi güvenliği farkındalık düzeylerinin değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Tekerek, M. & Tekerek, A. (2013). Öğrencilerin bilgi güvenliği farkındalığı üzerine bir araştırma. *Turkish Journal of Education*, 2(3), 61-70.
- Tuğal, İ., Almaz, C., & Sevi, M. (2021). Üniversitelerdeki siber güvenlik sorunları ve farkındalık eğitimleri. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 14(3), 229-238.
- Vural, Y., & Sağıroğlu, Ş. (2008). Kurumsal bilgi güvenliği ve standartları üzerine bir inceleme. *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 23(2), 507-522.
- Whitman, M. E., & Mattord, H. J. (2013). *Management of information security*. Cengage Learning. ss.4
- Yayla, H. G. (2018). *FATİH projesi uygulanan ve uygulanmayan okullardaki öğretmenlerin bilgi güvenliği farkındalığının incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Yıldırım, M., & Demirer, V. (2021). Eğitim alanında bilgi güvenliği üzerine sistematik bir alanyazın incelemesi: Türkiye örneği. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(3), 835-856.
- Yılmaz, E., Şahin, Y. L., & Akbulut, Y. (2015). Dijital veri güvenliği farkındalığı ölçeğinin geliştirilmesi. *AJIT-e: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 6(21), 23-40.

BÖLÜM 4

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN DERS ÇALIŞMA YAKLAŞIMLARI

Evin ERDEN TOPOĞLU¹

GİRİŞ

Öğretme-öğrenme sürecinin bileşenleri öğretmen, öğrenci, öğretim programı, öğrenme ortamı ve sosyal çevre olarak tanımlanabilir. Bu süreçte öğrenci öğrenen, öğretmen bilgiyi kazandırmaya aracılık eden kişi olarak yer almaktadır. Öğretim programı ise kazandırılması amaçlanan etkinlik içeriğidir. Pek çok kuram öğrenmeyi açıklamaya çalışmıştır ancak özellikle yapılandırmacı yaklaşımla birlikte bu öğrenme-öğretme sürecinin bileşenleri içerisinde en çok öğrenciye vurgu yapılmıştır. Yapılandırmacı yaklaşımda öğrenenler dışardan edindikleri bilgiyi ezberlemek yerine, önceki öğrenmeleriyle yeni öğrenmeleri arasında bağ kurarak bilgiyi anlamlandırır, başka bir deyişle yapılandırır. Öğretmenler ise ders veya konudan çok, kendi öğrenmesi üzerinde düşünen bireylere odaklanırlar (Erdem ve Demirel, 2002). Bu noktada, öğrencinin öğrenme sürecini kendi kendine nasıl yürüttüğü söz konusu olmaktadır. Kişinin kendi öğrenmesi üzerinde kontrol sahibi olduğu varsayımıyla hareket edildiğinde öğrenme ile ilgili hangi değer, amaç ve stratejileri benimsediği üzerinde durmak gerekmektedir.

Öğrenme, genellikle ihtiyaçlar doğrultusunda gerçekleşmekte ve öğrenme süreçleri bireyler arasında farklılık göstermektedir. Bireyin farklı öğrenme yaklaşımlarını tercih etmesi onun öğrenmeye hangi niyetle yöneldiği ile ilgilidir. Öğrenme yaklaşımları yüzeysel, derin ve stratejik yaklaşım olarak sınıflandırılabilir. İlk olarak Marton ve Säljö tarafından 1976'da derin ve yüzeysel yaklaşım olarak ele alınan öğrenme yaklaşımı kavramı, öğrencilerin bir öğrenme görevine nasıl yönelediklerini iki boyutla açıklamaya çalışmıştır. Derin öğrenme yaklaşımı kullanan kişilerin öncelikli amacı sorumlu oldukları öğrenme görevini bütünüyle anlamak iken yüzeysel yaklaşımı tercih edenlerin genellikle dışsal motivasyona bağlı olan dersi geçmek, ailesi veya bulunduğu sosyal çevre tarafından onaylanmak gibi nedenlere dayanmaktadır (Biggs, 2012). Ramsden (1979), bunlar dışında her iki

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi AD., evinerden@hotmail.com

almayan, sadece derslerini geçecek kadar çalışan öğrencilere dönüşmelerine yol açıyor olabilir. Araştırmada elde edilen sonucun bu ve benzer durumlarla ilgili olup olmadığının ortaya konabilmesi için farklı araştırma modelleri ve örneklem-lerle çalışmalar yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aksu, C. ve Kurtuldu, M.K. (2015). Müzik öğretmeni adaylarının ders çalışma yaklaşımların çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (4), 200-213.
- Akyıldız Sarıbaş, İ. ve Akay, C. (2017). Öğretmen adaylarının ders çalışma yaklaşımları: Bir karma yöntem araştırması. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 58, 157-175.
- Arslan, A. (2018). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin mesleki kişilik tipleri ile beş faktör kişilik özellikleri arasındaki ilişki* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans]. İnönü Üniversitesi.
- Arslan, S., Ceylan, B., ve Koçoğlu, D. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin ders çalışma yaklaşımları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 2(2), 59-69.
- Bahar, H.H. ve Okur, M. (2018). Öğretmen adaylarının ders çalışma yaklaşımlarının akademik başarıyı yordama gücü. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 7(3), 307-318. <http://dx.doi.org/10.30703/cije.446929>
- Bernardo, A.B. (2003). Approaches to learning and academic achievement of filipino students. *The Journal Of Genetic Psychology*, 164(1), 101-114. <https://doi.org/10.1080/00221320309597506>
- Beşoluk, Ş. ve Önder, İ. (2010). Öğretmen adaylarının öğrenme yaklaşımları, öğrenme stilleri ve eleştirel düşünme eğilimlerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 9(2), 679-693.
- Beyaztaş, D.İ. ve Senemoğlu, N. (2015). Başarılı öğrencilerin öğrenme yaklaşımları ve öğrenme yaklaşımlarını etkileyen faktörler. *Eğitim ve Bilim*, 40(179).
- Biggs, J.B. (1978). Individual and group differences in study processes. *British Journal of Educational Psychology*, 48(3), 266-279.
- Biggs, J. (1979). Individual differences in study processes and the quality of learning outcomes. *Higher education*, 8(4), 381-394.
- Biggs, J., Kember, D. ve Leung, D.Y. (2001). The revised two-factor study process questionnaire: R-SPQ-2F. *British journal of educational psychology*, 71(1), 133-149.
- Biggs, j. (2012) What the student does: teaching for enhanced learning. *Higher Education Research & Development*, 31:1, 39-55. <https://doi.org/10.1080/07294360.2012.642839>
- Chamorro-Premuzic, T. ve Furnham, A. (2009). Mainly openness: the relationship between the big five personality traits and learning approaches. *Learning and Individual Differences*, 19(4), 524-529. <https://doi.org/10.1080/07294360.2012.642839>
- Demirkol, A. ve Aslan, S. (2021). Holland'ın tipolojisi, bağlanma ve beş faktör kişilik kuramı üzerine bir derleme çalışması. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(3), 1127-1150.
- Duff, A., Boyle, E., Dunleavy, K. ve Ferguson, J. (2004). The relationship between personality, approach to learning and academic performance. *Personality and Individual Differences*, 36(8), 1907-1920.
- Ekinci, N. (2008). *Üniversite öğrencilerinin öğrenme yaklaşımlarının belirlenmesi ve öğretme-öğrenme süreci değişkenleri ile ilişkileri* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans]. Hacettepe Üniversitesi.
- Erdem, E. ve Demirel, Ö. (2002). Program geliştirmede yapılandırmacılık yaklaşımı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (23), 81-87.
- Gök, F., Hergül, F.K. ve İpüçürük, H.G. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin ders çalışma yaklaşımlarının incelenmesi. *Ejons International Journal*, 6(21), 253-269.
- Haller, C.S. ve Courvoisier, D.S. (2010). Personality and thinking style in different creative domains. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*, 4(3), 149.

- Holland, J.L., Whitney, D.R., Cole, N.S. ve Richards, Jr., J.M. (1969). An empirical occupational classification derived from a theory of personality and intended for practice and research. *ACT Research Report* (29), 1-22.
- Hüzmeli, I. (2017). Müzik öğretmeni adaylarının mesleğe karşı tutum ve ders çalışma yaklaşımlarının incelenmesi [Yayımlanmamış Yüksek Lisans]. Marmara Üniversitesi.
- Fransson, A. (1977). On qualitative differences in learning. IV - Effectives of motivation and test anxiety on process and outcome. *British Journal of Educational Psychology*, 47, 244- 257.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi* (24th ed.). Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık.
- Kember, D. ve Harper, G. (1987). Approaches to studying research and its implications for the quality of learning from distance education. *Journal of Distance Education*, 2(2), 15-30.
- Marton, F. ve Säljö, R. (1976). On qualitative differences in learning: I—Outcome and process. *British journal of educational psychology*, 46(1), 4-11. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8279.1976.tb02980.x>
- Miller, R. (1981). *Simultaneous statistical inference*. New York: Springer Verlag.
- Morgon, G.A., Leech, N.L., Gloeckner, G.W. ve Barrett, K.C. (2004). *SPSS for introductory statistics use and interpretation*. (2. Baskı). New Jersey: Lawrence Erlbaum Ass.
- Okur, M., Bahar, H.H. ve Sülün, A. (2019). Öğrenme stiline göre öğretmen adaylarının ders çalışma yaklaşımlarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(3), 1235-1244. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.2972>
- Olpak, Y.Z. ve Korucu, A.T. (2014). Öğrencilerin ders çalışma yaklaşımlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 333-347.
- Ozan, C., Köse, E. ve Gündoğdu, K. (2012). Okul öncesi ve sınıf öğretmenliği öğrencilerinin öğrenme yaklaşımlarının incelenmesi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 75-92.
- Özgür, H. ve Tosun, N. (2012). Öğretmen adaylarının derin ve yüzeysel öğrenme yaklaşımlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(24), 113-125.
- Ramsden, P. (1979). Student learning and perceptions of the academic environment. *Higher Education*, 8(4), 411-427.
- Ramsden, P. (1992). *Learning to teach in higher education*. London, England: Routledge
- Sadler-Smith, E. ve Tsang, F. (1998). A comparative study of approaches to studying in Hong Kong and the United Kingdom. *British Journal of Educational Psychology*, 68, 81-93.
- Sır, N.Ş. (2016). Öğretmen adaylarının 5 faktör kişilik kuramına göre kişilik özelliklerinin belirlenmesi ve bazı değişkenlere göre incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şen, B. (2006). *Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik tutumları ile öğrenme ve ders çalışma stratejileri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tabachnick, B.G. ve Fidell, L.S. (2007). *Using multivariate statistics* (5th ed.). Harlow, England: Pearson Education Company.
- Watkins, D. (2001). Correlates of approaches to learning: a cross-cultural meta-analysis (pp. 165-196). Perspectives on thinking, learning, and cognitive styles. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Yıldız, Y. (2015). Müzik öğretmeni adaylarının ders çalışma yaklaşımlarının akademik beklentileri açısından incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3 (10), 400-414.
- Yılmaz, M.B. ve Orhan, F. (2011). Ders çalışma yaklaşımı ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 36(159), 69-83.
- Zhang, L.F. (2003). Does the big five predict learning approaches?. *Personality and individual differences*, 34(8), 1431-1446.

BÖLÜM 5

8. SINIF MÜZİK EĞİTİMİ DERSİ “TÜRK MÜZİĞİ BİÇİMLERİNİ TANIR” KAZANIMINI OLUŞTURMAYA DÖNÜK ‘ÖĞRENME YAŞANTILARI’NIN, ÖĞRENCİLERİN İLGİ VE BEKLENTİLERİ EKSENİNDE DÜZENLENMESİNE İLİŞKİN BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Melek YILDIZ¹

Cahit AKSU²

GİRİŞ

Müzik Eğitimi

Müzik eğitimi, etkin bir birey olarak yaşadığımız toplumla sağlıklı entegrasyonu-
muzda, vazgeçilmez eğitim disiplinlerindendir. Müzik eğitimi; insanın psikolojik,
duygusal ve estetik yönünün gelişimi için ‘zorunlu eğitim süreçleri’nin en önemli
unsurlarından birisidir.

“Müzik eğitimi, temelde, bir müziksel davranış kazandırma, bir müziksel dav-
ranış değiştirme veya bir müziksel davranış değişikliği oluşturma, bir müziksel
davranış geliştirme sürecidir.” (Uçan, 2005, s. 14).

Eğitim Programı ve Öğretim Programı Kavramları

“Formal Eğitim” kavramı içinde düşünülen her türlü eğitim etkinliği, kavramın
barındırdığı ‘planlılık’ ve ‘programlılık’ olgusu ile birlikte düşünülür.

Eğitim faaliyetlerinin planlanmasının gerekliliği doğal olarak eğitim ve öğre-
tim programları kavramlarının oluşmasına zemin hazırlamıştır. Buna göre:

“*Eğitim Programı*; öğrenene, okulda ve okul dışında plânlanmış etkinlikler
yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneği olarak tanımlanabilir” (Demirel,
2013, s. 4). Erden (1998, s.4) eğitim programını “bir eğitim kurumunun amaçları
doğrultusunda düzenlenmiş ‘planlı’ eğitim faaliyetlerinin tümü olarak tanımla-

¹ Dr. Öğrencisi, Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, yildizmelek6161@gmail.com

² Prof. Dr., Trabzon Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, cahitaksu@trabzon.edu.tr

KAYNAKÇA

- Atılgan, H. (2007). Madde ve test istatistikleri, H. Atılgan (Ed.), *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* içinde, s. 293-315, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Avcı, A. (2019). Müzik dersinde karşılaşılan sorunlara ilişkin müzik öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi, *Turkish Studies, Educational Sciences*, 14(6), 2841-2855.
- Azılıoğlu, Ö. (2019). Ortaokul 5. sınıf kademesinde derse giren müzik öğretmenlerinin müzik dersi öğretim program uygulamalarına yönelik karşılaştıkları problemler, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Balcı, A. (1997). *Sosyal bilimlerde araştırma-yöntem, teknik ve ilkeler*, Ankara: Kişisel Yayın
- Bağcı, H. ve Can, Ü. K. (2019). Müzik öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar, *Turkish Studies-Educational Sciences*, 14(3), 391-410.
- Baştürk, Z., Candan, P., Gönül, M. A., Öztürk, Ö. M. ve Tezcan, H. (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu müzik ders kitabı 8*, Ankara: MEB yayını.
- Baz, M. (2019). *İlkokul sınıf ve ortaokul müzik öğretmenlerinin 2018 Müzik Dersi Öğretim Programı hakkındaki görüşleri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Bursal, M. (2017). *SPSS ile temel veri analizleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demir, B. Y. ve Nacakçı, Z. (2019). Müzik öğretmenlerinin 2017-2018 ortaokul müzik dersi programına yönelik görüşleri, *NWSA-Fine Arts*, 14(1), 60-70.
- Demirel, Ö. (1978). Yabancı dil eğitimi ve tam öğrenme, *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 3(14), 46-50.
- Demirel, Ö. (2013). *Eğitimde program geliştirme-kuramdan uygulamaya*, Ankara: Pegem Yayınevi
- Erden, M. (1998). *Eğitimde program değerlendirme*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ertek Babaç, E. ve Köse, S. (2018). Güncellenen ilköğretim müzik dersi öğretim programına göre şarkı söyleme becerisine ilişkin beklentiler (Afyonkarahisar ili örneği), *İdil-Sanat ve Dil Dergisi*, 7(51), 1385-1395.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde "program" geliştirme*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayını
- Gök, M. ve Tufan, E. (2016). Müzik öğretmenlerinin 2006 İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programına ilişkin görüşleri (Ankara Örneği), *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(3), 1385-1402.
- Güneş, H. (2015). *Eğitim bilimleri terimleri sözlüğü*, Ankara: Ütopya Yayınları.
- Güven, A. K. Ve Çelenk, K. (2020). Müzik öğretmeni görüşleri doğrultusunda 2018 Müzik Dersi Öğretim Programı 8. sınıf kazanımları üzerine bir değerlendirme, *ATASOBED*, 24(1), 447-469.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma yöntemi: kavramlar ilkeler teknikler* (35. bs.), Ankara: Nobel yayın.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], (2006). *İlköğretim Müzik Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı*, Ankara: MEB Yayını
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], (2018). *Müzik Dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*, Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Ocak, G. ve Akkaş Baysal, E. (2019). Eylem araştırmasını anlamak, (Edt. Ocak, G.), *Eğitimde eylem araştırması ve örnek araştırmalar* içinde, s.1-42, Ankara: Pegem Akademi.
- Scott, S. (2011). Contemplating a constructivist stance for active learning within music education, *Arts Education Policy Review*, 112(4), 191-198.
- Sevin, H. D. ve Küçük, S. (2016). İşgörenlerin rekreasyonel etkinliklere katılım düzeyleri ile çalışma performansları arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik bir araştırma. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 3(1), 24-31.
- Sönmez, V. (2019). *Öğretim ilke ve yöntemleri* (10. bs.). Ankara: Anı Yayıncılık
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.), Boston: Allyn and Bacon.
- Toraman, M. (2013). *Müzik öğretmenlerinin ilköğretim programında yer alan müzik dersine yönelik görüşleri üzerine nitel bir araştırma*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Türkmen, U. (2013). *Müzik öğretmenlerinin mesleki yaşantılarında en çok karşılaştıkları sorunlar*, (çalıştay), çalıştaylar-müzik eğitiminde fikir paylaşımları, uygulamalar, seminerler, söyleşiler içinde, Ss. 166-177, 3-4-5 Kasım 2010, Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuarı Müzik Bölümü, Afyonkarahisar.
- Uçan, A. (2005). *Müzik eğitimi temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar ve Türkiye'deki durum*. Ankara: Evrensel Müzikevi.
- Yazıcı, T. (2012). İlköğretim müzik dersinin uygulanmasında karşılaşılan sorunların, öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesi (Trabzon ili örneği), *Ç. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(1), 185-200.

BÖLÜM 6

“MARIAN MIEDLAR ÇELLO OKULU 1” VİYOLONSEL BAŞLANGIÇ METODUNUN İNCELENMESİ

Berkcan KAYAARSLAN¹
Şebnem YILDIRIM ORHAN²

GİRİŞ

Viyolonsel, telli çalgılar ailesinin yayla çalınanlar sınıfından olup Avrupa kökenli oldukça popüler bir çalgıdır. Ülkemizde mesleki ve özengen müzik eğitimi verilen hemen hemen her kurumda, viyolonsel dersleri yürütülmektedir. Viyolonselin daha kısa olan diğer ismi çellodur. Çello çalan kişiye de çellist denilmektedir. Günümüzde viyolonsel eğitimi küçük yaş grubu çocuklarına özel yöntemlerle vermekle birlikte, konservatuvarlarda, güzel sanatlar liselerinde (GSL), güzel sanatlar fakülteleri ve eğitim fakültelerinde farklı yaştaki öğrencilere de mesleki viyolonsel eğitimi verilmektedir. Farklı yaş ve boydaki çellistler için 1/10, 1/8, 1/4, 1/2, 3/4, 7/8 ve 4/4 ölçü çalgılar mevcuttur.

“Çalgı eğitim süreci her alanda olduğu gibi büyük bir emek, özveri ve sabır gerektiren bir süreçtir” (Kumtepe, 2021, s. 1738). Böylesi bir süreci ifade eden çalgı eğitimi yüzyıllardır süren büyük geleneklere, usta çırağ ilişkisine dayanan köklü bir eğitimidir. Viyolonsel çalgısı da bu köklü eğitimde oldukça büyük birikimlerle usta çellocu-besteci-öğretmenlerin deneyimlerini aktardığı metotlarla günümüze kadar taşınmıştır. Bu sayede günümüzde birçok okul (ekol) ortaya çıkmıştır.

Çello ilk kez İtalya'nın Bologna şehrinin öncülüğünde çalınmaya başlanmıştır. İlk çellistler burada yetişmiş “Academia Flarmonica” ve “Basicillica of San Petronio” gibi kurumlarda viyolonsel eğitimi başlamıştır. Günümüzde viyolonsel eğitimi veren farklı çello okulları bulunmaktadır. Uluslararası viyolonsel okulları; Fransız, İngiliz, Alman, Belçika, Rus, Macar ve Amerikan okullarıdır. İlk çello metodunu 1741 yılında amatör bir müzisyen olan Michel Corrette yazmıştır. Türkçeleşmiş adı “Kısa Sürede Çelloyu Mükemmel Bir Şekilde Öğrenmek İçin Pratik ve Teorik Yöntemler” olan bu kitapta, yayın tutuluşu, shiftleri ve arpejleri

¹ Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi AD., berkcankayaarslan@outlook.com

² Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi AD. sebnem@gazi.edu.tr

230 çalışmada yer almıştır. 297 çalışmanın sol el çalıştırıldığını düşünüldüğünde 67 çalışmanın tek tel üzerinde geçtiği söylenebilir. Metodun sağ el teknik konuları ise; pizzicato, detaşe, legato, portato, staccato, tel değiştirme, çift ses çalma, akor çalma ve atlamalı tel değiştirmedir. Bu konulardan alıştırma içerisinde en çok detaşe (f 320), en az ise staccato (f 2) ile akor çalma (f 2) tekniklerinin yer aldığı görülmüştür. Bu durumda, diğer başlangıç metotlarında da benzer teknik konuların yer aldığı söylenebilir. Ancak ilk konu bakımından karşılaştırıldığında Dotzauer ve Werner kitaplarının sağ el kullanımıyla (boş tellerde yay çalışması), Miedlar'ın ise sol el kullanımıyla (kavramaya dayalı 4 parmak basarak pizz. ile) başlangıç yapması bakımından farklılık gösterdikleri söylenebilir.

Başlangıç metotlarının derinlemesine detaylı bir karşılaştırmasının yapılması, metotların güçlü ve zayıf yönlerinin ortaya çıkarılabilmesi için önemli görülmektedir. Bu açıdan yeni araştırma konusu olarak ele alınması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Bilgel, N. (2018) *Çello ile yolculuğum: Çello hakkında her şey (1. Baskı)*. Müzik Eğitimi Yayınları.
- Bozoğlu Demir, H. & Kumtepe, M. A. (2021). Examination of family support of musicology students in instrument education in terms of different variables: example of Kırıkkale, *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 6(16), 1726-1746. <http://dx.doi.org/10.35826/ijetsar.395>
- Felek, A. & Demirci, B. (2013). Viyolonsel eğitiminde en çok kullanılan başlangıç metotlarının karşılaştırmalı analizi. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 0 (29), 83-99. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/ataunigsed/issue/2582/33230>
- Güler, B., Berki, T., Çilden, Ş. (2006, 26-28, Nisan). Ülkemiz müzik eğitimi anabilim dallarında kullanılan viyolonsel etüdleri üzerine bir inceleme [Tam metin bildirisi]. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*, Denizli, Türkiye.
- Miedlar, M. (1998). *Szkoła na wiolonczelę, cz. 1 (6. Baskı)*. Polskie Wydawnictwo Muzyczne.
- Sakar, M. H. (1997). *Viyolonsel başlarken çalgı tekniği için gerekli olan temel metotların dökümü ve bunların analizi* [Yayınlanmış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Yıldırım Orhan, Ş., Gök, M. (2017). Viyolonsel başlangıç metotlarının giriş konuları açısından değerlendirilmesi [Özet]. Paper presented at the *III. International Multidisciplinary Congress of Eurasia* kongresinde sunulan bildiri, Barselona. Erişim adresi: http://www.imcofe.prg/2017/barcelona/Download/imcofe_barcelona_ozet_2017.pdf
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (10. Baskı)*. Seçkin.

BÖLÜM 7

LİSE MÜZİK DERS KİTAPLARINDA YER ALAN ŞARKILARIN MÜZİKSEL ÖZELLİKLERİ VE DEĞERLER EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Betül KARAGÖZ DURSUN¹

Eda ALEMDAR ÇANKAYA²

Volkan KARAKOÇ³

GİRİŞ

Her geçen gün değişen hayat şartları, teknolojik ve bilimsel ilerlemeler, bireylerin teknolojik aletlere bağımlılığını artırırken yüz yüze iletişimi azaltmaktadır. Bu durum insanların yalnızlaşmasının yanı sıra kendi doğrularıyla yaşayan bireyler haline gelmesine de temel oluşturmaktadır. Oluşan bu yeni durum bireylerin birbirleriyle olan ilişkilerini olumsuz etkilerken birbirleriyle çatışmalarına, toplumsal değer yargılarından uzaklaşmalarına sebebiyet vermektedir. Bu durum değer kavramının ve değerler eğitiminin önemini bir kez daha artırmıştır. Değerlerin hayata aktarılması, herkes tarafından aynı şekilde ve aynı özveriyle uygulanması günümüz eğitimcileri, araştırmacıları ve uzmanlarının üzerinde hassasiyetle durduğu en önemli konular arasında yer almaktadır.

Değerler bireyin amaçlarıyla ve bu amaçlara ulaşmada etkili olan adalet, yardım severlik gibi davranış biçimleriyle ilişkilidir (Kurt dede Fidan, 2009, s. 2). Acar (1992) değer kelimesinin günlük dilde bir şey için biçilen kıymet şeklinde kullanıldığını ifade etmiştir. TDK (2022) ise değer kavramını yedi farklı şekilde açıklamıştır:

1. Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet.
2. Bir şeyin para ile ölçülebilen karşılığı, bedel, kıymet, paha, valör.
3. Üstün nitelik, meziyet, kıymet.
4. Üstün, yararlı nitelikleri olan kimse.
5. Kişinin isteyen, gereksinim duyan bir varlık olarak nesne ile bağlantısında beliren şey.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi AD., betul.karagoz@inonu.edu.tr

² Müdür Yardımcısı, Erzurum Mümtaz Turhan Anadolu Lisesi, Müzik Öğretmeni, agsl2444@gmail.com

³ Müzik Öğretmeni, İzmit H.E.M., vlkn.krakoc@gmail.com

Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- Müzik eğitimi ve değerler eğitimi birlikte düşünüldüğünde lise öğrencileri ergenlik dönemine giren bireyler olduğundan ses sınırlarına uygun olan şarkıların seçilmesine özen gösterilmelidir.
- Şarkıların sınıf seviyelerine göre ve müzik kitaplarında yer alan ünitelere göre seçilmesi öğrenmeyi kolaylaştıracağından bu seviyelere dikkat edilmelidir.
- Değerler eğitimine yönelik etkinlikler artırılarak, yaparak yaşayarak öğrenme ve eğlenerek öğrenme temelinde değerler eğitimi çalışmalarına ağırlık verilmelidir.
- Değerlere uygun şarkılarla ve etkinliklerle hem müzik dersleri daha zevkli hale gelecektir hem de değerlere yönelik farkındalığın artması sağlanabilir.
- Konu ve içerik açısından şarkıların seçimine dikkat edilmeli ve özenle seçilmelidir.

KAYNAKÇA

- Acar, Ö. D. (1992). *Sosyal bilimler sözlüğü*. İstanbul: Ağaç Yayınları.
- Akyüz, Y. (2014). *Türk eğitim tarihi M.Ö. 1000-M.S. 2014* (26. Baskı). Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Alemdar, E. (2019). *9. sınıf öğrencilerine değerlerin müzik etkinlikleri yoluyla kazandırılması*. (Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Creswell, J. W. (2007). *Five qualitative approaches to inquiry. Qualitative Inquiry and Research Design*. Thousand Oaks, CA: Sage
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde program geliştirme*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Fidan, N. (1986). *Okulda öğrenme ve öğretme*, Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- İpek Gözel, Ü. (2018). *Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının değerler eğitimi açısından öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- İpşiroğlu N., (1998). *Sanattan güncel yaşama*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Kara, M. ve Emirhan, T. (2020). Değerler eğitimi açısından müzik dersi kitaplarındaki çocuk şarkıları. On dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 39(2), 2153-178.
- Karagöz B. (2013). *İlköğretim öğrencilerine değerlerin okul şarkıları yoluyla kazandırılması*. (Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Kirschenbaum, H. (1994). *100 Ways to enhance values and morality in scholl sand youth settings*. New Jersey: Allyn&Bacon: Old Tapan.
- Kurtde Fidan, N. (2009). Öğretmen adaylarının değer öğretimine ilişkin görüşleri. Kuramsal Eğitim, 2 (2), 1-18.
- Mans, M. (2009). *Living in worlds of music*. Springer Science+Business Media. ISBN 978-90-481-2705-4 e-ISBN 978-90-481-2706-1 DOI 10.1007/978-90-481-2706-1
- Merriam, S. (1998). *Qualitative research and case study applications in education*. San Francisco: Jossey-Bass.
- MEB. (2018). Müzik Dersi Müfredat Programı. <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?-PID=359>. Erişim tarihi: 20/08/2022.
- MEB. (2016). Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği https://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_11/03111224_ooky.pdf Erişim Tarihi: 03/09/2022.

- MEB. (2018). <http://www.mevzuat.gov.tr> <http://www.mevzuat.gov.tr> Erişim tarihi: (11.05.2019).
- Özgüven, E. (1994). *Psikolojik testler*. Ankara: Psikolojik Danışma Rehberlik Eğitim Merkezi (PED-REM)
- Sığmaz Aysan., İ. (2016). *Ortaokul branş öğretmenlerinin genel müzik eğitimi profili* (Yüksek Lisans Tezi). Ömer Halis Demir Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Scherer, K. R. ve Zentner, M. R. (2001). *Music and emotion: theory and research*. Juslin, P. N., Sloboda, J.A. (Eds) U.K.: Oxford University Press.
- Schwartz, S. H. (1994). Are there universal aspects in the structure and contents of human values? *Journal of Social Issues*, 50 (4), 19-45.
- TDK (Türk Dil Kurumu). (2022). <https://sozluk.gov.tr/>
- Uçan A., (1996). *İnan ve müzik, insan ve sanat eğitimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A., (1997). *Müzik eğitimi-temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uslu, M. (2013). Müzik eğitimi aracılığıyla aynı yaş gruplarının sosyo- kültürel değişimlerinin ve gelişimlerinin sağlanması. 3/8:197-202. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/799495>.
- Yalçınkaya, B. (2015). content analysis of songs in elementary music textbooks in accordance with values education in Turkey. *Academic Journals* 10(8) DOI: 10.5897/ERR2015.216
- Yaşaroğlu, C. (2013). Hayat bilgisi dersi kazanımlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi, *Turkish studies*, 8(7), 849-858.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.

BÖLÜM 8

MATEMATİK EĞİTİMİNDE GÜNCEL ARAŞTIRMA DESENLERİ

Gamze KURT¹

Fatih ÖNEL²

GİRİŞ

Bu bölümde matematik eğitimi araştırmalarında, araştırmacılar tarafından tercih edilen güncel araştırma desenlerinden bahsedilecektir. Bunlar arasında, yalnızca matematik eğitiminde değil, mühendislik bakış açısını ön plana çıkaran STEM yaklaşımının da etkisiyle başka disiplinlerde de öne çıkan tasarım temelli araştırmalardan, bir Japon geleneği olan ders imecesinden, birçok yüksek lisans ve doktora tezinde sıklıkla kullanılan ve öğretmenlere yol gösterici ve yardımcı olabilecek sayısız öğretim yöntemi sunma olasılığı taşıyan öğretim deneylerinden bilgiler sunulacaktır. Ayrıca öğretimin planlanması ve öğretim araçlarında yenilikler sunabilecek varsayımsal öğrenme yörüngeleri hakkında detaylı bilgi verilecek ve örnek araştırmalar üzerinden açıklamalar yapılacaktır.

TASARIM TEMELLİ ARAŞTIRMALAR

Birçok eğitim araştırmacısı, teori ve pratik arasında iyi bir bağlantı sunması ve eğitim araştırmalarının eğitimin pratiğine etkili bir transferinin olacağını savunması sebebiyle tasarım temelli araştırmaları çok değerli bulmaktadır. Tasarım araştırmaları, ayrıca, bilgi üretilmesine katkı sağlayan ve öğretim pratiğinin güçlendirilmesini sağlayan tasarım ilkelerinin geliştirilmesini ve teori oluşturma ihtiyacını vurgular (Anderson ve Shattuck, 2012).

Tasarıma dayalı araştırmalar temelde, tasarım ve araştırmayı mühendisliğin doğası aracılığıyla bir araya getirerek birtakım varsayımların veya hipotezlerin test edilmesi ile yapılan bilimsel çalışmalardır (Bakker, 2015). Tasarım araştırmaları, tasarım deneyleri ya da gelişim/gelişimsel araştırmalar olarak da bilinen tasarım temelli ya da tasarıma dayalı araştırmalar, bir öğretim tasarımının uygulanan

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik Eğitimi AD. gamzekurt@mersin.edu.tr

² Matematik Öğretmeni, Milli Eğitim Bakanlığı, fatihonel@gmail.com

Öğretim deneyinin yapılandırmacı yaklaşımı temel alması, öğrencilerin öğrenmelerini derinlemesine ele alması ve öğrenme sürecine yönelik detaylı veri sağlaması yönünden matematik öğretimi için önemli olduğu düşünülmektedir. Öğrenme ortamında öğrencilerin güçlük çektiği konularda ya da kavram yanlışlarının giderilmesi açısından öğretim deneylerinde elde edilen sonuçlar matematik öğretiminde bir yenilik olarak kullanılabilir. Araştırmacı ve öğretmenler daha önce yapılmış öğretim deneyi çalışmalarından elde edilen bulgular sayesinde öğretimlerine ve araştırmalarına yön verebilirler. Örneğin kesirler konusunun öğretiminde zorlanan bir öğretmen incelediği araştırmalarla kendi öğretim sürecini yapılandırmacı yaklaşım ışığında yeniden düzenleyebilir. Önel (2021) yürüttüğü öğretim deneyi sonucunda öğrencilerin dinamik geometri ortamında dörtgenleri öğrenmeleri için tasarlanan ve uygulanan çalışma kağıtlarını öğrenme materyali olarak araştırmacıların ve öğretmenlerin kullanımına sunmuştur. Bütün bu katkılarının yanında öğretim deneyi bir tasarım temelli araştırmanın içerisine yerleştirilerek etkinlik, ders planı ve ders materyali geliştirmede işlevsel rol oynayabilir.

KAYNAKÇA

- Akın, A. & Kabaal, T. (2016). Bir matematik eğitimi araştırmasına dayalı öğretim deneyi deneyimi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi (Journal of Qualitative Research in Education)*, 4(3), 7- 27.
- Anderson, T., & Shattuck, J. (2012). Design-based research: A decade of progress in education research? *Educational Researcher*, 41(1), 16-25.
- Bakker, A., & Eerde, D. V. (2015). An introduction to design-based research with an example from statistics education. In *Approaches to qualitative research in mathematics education* (pp. 429-466). Springer, Dordrecht.
- Bell, P. (2004). On the theoretical breadth of design-based research in education. *Educational Psychologist*, 39(4), 243-253.
- Brown, A. L. (1992). Design experiments: Theoretical and methodological challenges in creating complex interventions in classroom settings. *The journal of the learning sciences*, 2(2), 141-178.
- Cavin, R. M. (2007). *Developing technological pedagogical content knowledge in preservice teachers through microteaching lesson study*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, The Florida State University.
- Clements, D., & Sarama, J. (2004). Learning trajectories in mathematics education. *Mathematical Thinking and Learning*, 6(2), 81-89.
- Cobb, P., Confrey, J., diSessa, A. A., Lehrer, R., & Schauble, L. (2003). Design Experiments in Educational Research. *Educational Researcher*, 32(1), 9-13.
- Cobb, P. ve Steffe, L. P. (1983). The constructivist researcher as teacher and model builder. *Journal for Research in Mathematics Education*, 14(2), 83-94.
- Cumhur, F., & Güven, B. (2022). The effect of lesson study on questioning skills: improving students' answers. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, 53(4), 969-995.
- Design-Based Research Collective (DBRC). (2003). Design-based research: An emerging paradigm for educational inquiry. *Educational Researcher*, 32(1), 5-8.
- Doorman, M., Bakker, A., Drijvers, P., & Wijaya, A. (2016). Design-based research in mathematics education. In *Sriwijaya University Learning and Education International Conference* (Vol. 2, No. 1, pp. 21-46).

- Fernández, M. L. (2005). Learning through microteaching lesson study in teacher preparation. *Action in Teacher Education*, 26(4), 37-47.
- Fernandez, C., & Yoshida, M. (2004). *Lesson study: A Japanese approach to improving mathematics teaching and learning*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Publisher.
- Fowler, S., Cutting, C., Fiedler, S. H., & Leonard, S. N. (2022). Design-based research in mathematics education: trends, challenges and potential. *Mathematics Education Research Journal*, 1-24.
- Inagaki, T. (1995) *A historical research on teaching theory in Meiji-Era (in Japanese)*. Hyuuron-Sya, Tokyo.
- Kurt, G. (2016). *Technological pedagogical content knowledge (TPACK) development of preservice middle school mathematics teachers in statistics teaching: A microteaching lesson study*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Kurt Birel, G. (2017). Matematik eğitimi araştırmaları bağlamında yeni bir yaklaşım: Ders imecesi. *Studies in Educational Research and Development*, 1(1), 60-82.
- Leavy, A. (2014). Looking at practice: revealing the knowledge demands of teaching data handling in the primary classroom. *Mathematics Education Research Journal*, 1-27.
- Lewis, C. (2000). Lesson Study: The Core of Japanese Professional Development. *Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association* (New Orleans, LA, April 24-28, 2000).
- Önel, F. (2021). *Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin geometrik düşünme becerilerinin dinamik geometri ortamında incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi.
- Shimizu, Y. (2020). Lesson study in mathematics education. In S. Lerman (Ed.), *Encyclopedia of mathematics education*, 472-474. Dordrecht, Netherlands: Springer.
- Simon, M. A. (1995). Reconstructing mathematics pedagogy from a constructivist perspective. *Journal for Research in Mathematics Education*, 26(2), 114-145.
- Simon, M.A. (2014). Hypothetical learning trajectories in mathematics education. In S. Lerman (Ed.), *Encyclopedia of mathematics education*, 272-275. Dordrecht, Netherlands: Springer.
- Simon, M. A., & Tzur, R. (2004). Explicating the role of mathematical tasks in conceptual learning: An elaboration of the hypothetical learning trajectory. *Mathematical Thinking and Learning*, 6(2), 91-104.
- Smeyers, P., de Ruyter, D. J., Waghid, Y., & Strand, T. (2014). Publish yet perish: On the pitfalls of philosophy of education in an age of impact factors. *Studies in Philosophy and Education*, 33(6), 647-666.
- Steffe, L. P., & Thompson, P. W. (2000). Teaching experiment methodology: Underlying principles and essential elements. R. Lesh and A. E. Kelly (Eds.). *Handbook of research design in mathematics and science education* içinde (s. 267-307). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Steffe, L. P., & Ulrich, C. (2014). Constructivist teaching experiment. In S. Lerman (Ed.), *Encyclopedia of mathematics education*, 134-141. Dordrecht, Netherlands: Springer.
- Stigler, J. W., & Hiebert, J. (1999). *The teaching gap: Best ideas from the world's teachers for improving education in the classroom*. New York, NY: Free Press.
- Uygan, C. (2016). *Ortaokul öğrencilerinin zihnin geometrik alışkanlıklarının kazanımına yönelik dinamik geometri yazılımındaki öğrenme süreçleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Uygan, C. (2019). Öğrenci matematiğini araştırmada öğretim deneyi yöntemi: Kuramsal temeller ve örnek bir uygulamadan yansımalar. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 792-825.
- von Glasersfeld, E. (1995). *Radical constructivism: A way of knowing and learning*. London: Falmer Press.

BÖLÜM 9

ÖZEL EĞİTİMDE OKUMA YAZMA BECERİLERİNİN KAZANIMINDA SANATSAL UYGULAMALAR

Necla IŞIKDOĞAN UĞURLU¹

GİRİŞ

Okuma yazma becerileri çocukların öğrenme basamaklarının temel yapı taşlarını oluşturan ve sürekli gelişen beceriler olmakla beraber ilkököl döneminde bu becerilerin kazanımı gerçekleşmektedir. Öğretmen ve ailelerin okula başlayan çocukların okuma yazma becerilerini kazanmaları konusunda birtakım kaygılar duyduğu ve fiziksel, zihinsel, duygusal olarak çocukların kazanımlarını destekledikleri görülmektedir. Çocukların tüm gelişim yönleriyle bir bütün olarak ele alınarak sürecin başarılı bir şekilde gerçekleşmesi, okuma yazma etkinliklerine olan olumlu yaklaşımları da artırmaktadır. Hayatının tüm aşamalarında okuma yazma becerileriyle karşılaşacak olan çocukların bu becerileri kazanmaları ve geliştirmeleri konusunda ilkököl dönemi ayrı bir öneme sahip olup öğretmenlerin bu becerilerin kazanımında çocukların bireysel özelliklerine uygun stratejiler kullanması gerekir. Özellikle özel gereksinimli çocukların okuma yazma becerilerinin kazanımı konusunda akranlarına oranla öğretimi bireyselleştirip çocukların gereksinimine ve ilgisine uygun stratejilerle sanatsal uygulamalara yer verilmelidir. Öğretmenler öncelikle özel gereksinimli öğrencilerin okuma yazma becerilerine hazırbulunuşluk düzeylerine bakarak planlama yapmalı; bir beceriyi kazandırmada öğrencinin fiziksel, motor, zihinsel, duygusal ve sosyal yönlerini destekleyecek uyarlamaları dikkate alarak okuma yazma becerilerinin kazanımı konusunda planlamalar yapmalıdır.

Sanatsal uygulamalarla okuma yazma becerilerinin kazanımına son zamanlarda sıklıkla yer verildiği görülmektedir. Özellikle okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında oyun, drama, dans gibi etkinliklerin öğrencilerin yazı farkındalığı, yeni sözcük kazanımı ve pratik yapma konusunda pek çok faydalarının olduğu bilinmektedir. Öğretmenler bu konuda öğretimsel hedeflere uygun olarak sanatsal etkinlikleri planlamalı ve uygulama aşamasını nasıl gerçekleştireceklerine karar

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesi, Zihin Engelliler Eğitimi AD., necla_idogan@hotmail.com

leştirek desteklemek amacıyla çeşitli uygulamalara yer vermektedir. Serbest oyun etkinlikleri çocuklara yönelik bir çabayı gerektirirken rehberli oyun etkinlikleri akademik içeriği oyun aktivitelerine yerleştirmeyi veya öğretim etkinliklerini genişletmek için aktif olarak öğretmen katılımını içermektedir. Küçük çocuklarda erken okuma yazma becerilerini geliştirmek için rehberli oyun etkinlikleri etkili bir strateji olarak kullanılabilir (Fisher ve diğerleri, 2013).

KAYNAKLAR

- Ad Adams, J. H. (2016). Dance and literacy hand in hand: Using uncommon practices to meet the Common Core. *Journal of Dance Education*, 16(1), 31-34. doi:10.1080/15290824.2015.1059941
- Albertini, J. A., & Schley, S. (2003). Writing, characteristics, instruction and assessment. In M. Marschark, & E. P. Spencer (Ed.) *Oxford Handbook of Deaf Studies, Language And Education*. (s. 97-109) New York, NY: Oxford University Press, Inc.
- Becker, K. M. (2013). Dancing through the school day: How dance catapults learning in elementary education. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 84(3), 6-8. Retrieved from <http://www.shapeamerica.org/publications/j>
- Beers, C. S., Beers J. W. ve Smith, J. O. (2010). *A principal's guide to literacy instruction*. New York: Guilford Publications.
- Brooks, W., & Smith, M. W. (2013). Documenting instructional practices in a literacy-infused arts program. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 57(1), 51-59. doi:10.1002/JAAL.201
- Brooks, M.L. (2017). Drawing to learn. In Narey, M. (Ed.), *Multimodal Perspectives of Language, Literacy, and Learning in Early Childhood. Educating the Young Child* (Advances in Theory and Research, Implications for Practice), 12. Springer.
- Brouillette, L. Childress-Evans, K., Hinga, B., & Farkas, G. (2014). Increasing the school engagement and oral language skills of ELLs through arts integration in the primary grades. *Journal for Learning through the Arts* 10(1): <https://escholarship.org/uc/item/8573z1fm>
- Bruce, B. C., & Davidson, J. (1996). An inquiry model for literacy across the curriculum. *Journal of Curriculum Studies*, 28(3), 281-300. doi:10.1080/0022027980280303
- Calp, M. (2010). Özel Öğretim Alanı Olarak Türkçe Öğretimi. In Ş. Calp (Ed.) *Ankara: Nobel Yayınları*.
- Cambourne, B. (1995). Toward an educationally relevant theory of literacy learning: Twenty years of inquiry. *The Reading Teacher*, 49(3), 182-190.
- Carney, C. L., Weltsek, G. J., Hall, M. L., & Brinn, G. (2016). Arts infusion and literacy achievement within underserved communities: A matter of equity. *Arts Education Policy Review*, 117(4), 230-243. doi:10.1080/10632913.2016.1213123
- Cavanaugh, D., Clemence, K., Teale, M., Rule, A., & Montgomery, S. (2017). Kindergarten scores, storytelling, executive function, and motivation improved through literacy-rich guided play. *Early Childhood Education Journal*, 45(6), 831-843.
- Cora-Ince, N. (2007) Zihinsel engelli öğrencilere okuduğunu anlama becerilerinin öğretilmesinde işbirlikli öğrenme yaklaşımı ile sunulan öğretim programının etkililiğinin incelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Cramer, N.V., Ortlieb, E. T., & Cheek, E. H. (2007). Multiple ways of knowing: A theoretical framework for drama and literacy in a contemporary curriculum. *The Reading Matrix*, 7, 35-43.
- Çam, B. (2006). İlköğretim Öğrencilerinin Görsel Okuma Düzeyleri ile Okuduğunu Anlama Eleştirel Okuma ve Türkçe Dersi Akademik Başarıları Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi. Osmangazi Üniversitesi.

- Çelenk, S. (2008). İlköğretim okulları birinci sınıf öğrencilerinin ilkokuma ve yazma öğretimine hazırlık düzeyleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 83-90.
- Fisher, KR, Hirsh-Pasek, K, Newcombe, N and Golinkoff, RM (2013) Taking shape: Supporting preschoolers' acquisition of geometric knowledge through guided play. *Child Development* 8(4): 1872-1878.
- Gardner, H. (2006). *Multiple intelligences: New horizons*. New York, NY: Basic.
- Giles, R. M., & Wellhousen, K. (2005). Reading, writing, and running: Literacy learning on the playground. *The Reading Teacher*, 59(3), 383-385.
- Goatley, V. J. (2000). Exploring school learning communities: students'early literacy transformations. *Reading & Writing Quarterly*, 16(4), 337-360.
- Güneş, F. (2007). Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Güneş, F. (2015). Oyunla öğrenme yaklaşımı. *Turkish Studies*, 10 (11), 773-786
- Hall, N. (1991). Play and the emergence of literacy. In J. Christie (Ed.), *Play and early literacy development* (pp.3-25). Albany, New York: State University of New York Press.
- Hall, N. (2000). Literacy, Play, and Authentic Experience. In K. Roskos & J. Christie (Eds.), *Play and literacy in early childhood: Research from multiple perspectives* (pp.189-204). New Jersey: Erlbaum.
- Hoff, E. (2013). Interpreting the early language trajectories of children from low-SES and language minority homes: Implications for closing achievement gaps. *Developmental Psychology*, 49(1), 4-14. doi:10.1037/a0027238
- International Literacy Association (2016). *Why literacy?* Retrieved from Retrieved from <http://www.literacyworldwide.org/why-literacy>
- Jensen, E. (2001). *Arts with the brain in mind*. Alexandria, VA: ASCD.
- Jones, S. M., & Pearson, D. (2013). Music: Highly engaged students connect music to math. *General Music Today*, 27(1), 18-23. doi:10.1177/1048371313486478
- Klenk, L. (2001). Playing with literacy in preschool classrooms. *Childhood Education*, 150-157.
- Korat, O., Bahar, E., & Snapir, M. (2003). Sociodramatic play as opportunity for literacy development: The teacher's role. *The Reading Teacher*, 56(4), 386-393.
- LaJevic, L. (2013). Arts integration: What is really happening in the elementary classroom? *Journal for Learning through the Arts: A Research Journal on Arts Integration in Schools and Communities*, 9(1), 1-28.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB, 2018). 2018 ilkokul ve ortaokul müzik dersi öğretim programı 1-8. sınıflar. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB, 2009). İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-5. Sınıflar). Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB, 2014). Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. Ankara. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/07/20140726-4.htm>
- National Art Education Association (2008). The National Visual Arts Standards. Retrieved from http://www.arteducators.org/store/NAEA_Natl_Visual_Standards1.pdf
- Neuman, S. (2000). Social Contexts for literacy development: A family literacy program. In K. Roskos & J. Christie (Eds.), *Play and literacy in early childhood: Research from multiple perspectives* (pp.153-168). New Jersey: Erlbaum.
- Olshansky, B. (2008). *The power of pictures: Creating pathways to literacy through art*. San Francisco, CA: Jossey-Bass
- Parsad, B., & Spiegelman, M. (2012). *Arts education in public elementary and secondary schools: 1999-2000 and 2009-10* (NCES 2012-014). National Center for Education Statistics, Institute of Education Sciences, U.S. Department of Education. Washington, DC. Retrieved from <http://nces.ed.gov/pubs2012/2012014.pdf>
- Pavlicevic, M., & Ansdell, G. (Eds.). (2006). *Community music therapy*. London: Jessica Kingsley Publishers, London and Philadelphia.

- Pelitteri, J. (2000). Music Therapy in the Special Education Setting. *Journal Of Educational and Psychological Consultation*, 11(3&4), 379–391.
- Pyle, A. & Bigelow, A. (2015) Play in kindergarten: An interview and observational study in three Canadian classrooms, *Early Childhood Education Journal*, 43(5), 385–393.
- Pyle, A., Prioletta, J., & Poliszczuk, D. (2018). The play-literacy interface in full-day kindergarten classrooms. *Early Childhood Education Journal*, 46(1), 117-127. doi:http://dx.doi.org.ezproxy.nwciowa.edu/10.1007/s10643-017-0852-z
- Rego, A. M. P. (2006). *The alphabetic principle, phonics, and spelling*. J. S. Schumm (Ed.). Reading assessment and instruction for all learners(ss. 118-162). New York: The Guilford Press.
- Rosenfeld, M. (2013). Making math and making dance: A closer look at integration. *Teaching Artist Journal*, 11(4), 205-214. doi:10.1080/15411796.2013.815542
- Saracho, O. N. (2004). Supporting literacy-related play: Roles for teachers of young children. *Early Childhood Education Journal*, 31(3), 201-206.
- Saracho, O. N. & Spodek, B. (2006). Young children's literacy-related play. *Early Child Development and Care*, 176(7), 707-721.
- Shefatya, L. (1995). The assessment of dramatic and socio-dramatic play. Minnesota: Red leaf Press.
- Stephenson, J. (2006). Music Therapy and the Education of Students with Severe Disabilities. *Education and Training in Developmental Disabilities*, 41(3), 290–299.
- Şahin, A. (2007). *Yaratıcı Drama Yöntemiyle Anne-Baba Eğitimi Uygulama Rehberi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Tsao, Y. L. (2008). Using guided play to enhance children's conversation, creativity and competence in literacy. *Education*, 128(3), 515-520.
- Turan, D. (2006). *Özel eğitimde müzikten yararlanmada karşılaşılan sorunlarla ilgili öğretmen görüşlerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- van Oers, B. & Duijkers, D. (2013) Teaching in a play-based curriculum: Theory, practice and evidence of developmental education for young children. *Journal of Curriculum Studies*, 45(4), 511-534.
- Vaughn, S., & Roberts, G. (2007). Secondary interventions in reading: Providing additional instruction for students at risk. *Teaching Exceptional Children*, 39(5), 40-46.
- Walby, N. (2011). Tell me what you hear: Vocabulary acquisition and application in the general music middle school classroom. *Music Educators Journal*, 98(2), 55-60.
- Walsh, G., Sproule, L., McGuinness, C., Trew, K., Rafferty, H. & Sheehy, N. (2006) An appropriate curriculum for 4–5 year old children in Northern Ireland: Comparing play based and formal approaches, *Early Years*, 26(2), 201–221.
- Wanzek, J., Roberts, G., & Al Otaiba, S. (2014). Academic responding during instruction and reading outcomes for kindergarten students at-risk for reading difficulties. *Reading and Writing*, 27(1), 55-78. doi:http://dx.doi.org.ezproxy.nwciowa.edu/10.1007/s11145-013- 9433-8
- Ward, R. (2014). Go figure! Using the art of Jasper Johns to teach number concepts. *Dimensions of Early Childhood*, 42(2), 23-27. Retrieved from http://www.southernearly-childhood.org/seca-publications/
- Wasik, B. A., & Jacobi-Vessels, J. (2017). Word play: Scaffolding language development through child-directed play. *Early Childhood Education Journal*, 45(6), 769-776. doi:http://dx.doi.org.ezproxy.nwciowa.edu/10.1007/s10643-016-0827-5
- Williams, M., & Rask, H. (2003). Literacy through play: How families with able children support their literacy development. *Early Child Development and Care*, 173(5), 527-533.
- Wray, D., Medwell, J., Poulson, L. ve Fox, R. (2002). *Teaching literacy effectively in the primary school*. London: Routledge Falmer.

BÖLÜM 10

EDEBİYAT ÜZERİNE TEMELLENİRİLEN İNGİLİZCE ÖĞRETİMİNDE YÖNTEMSEL SEÇİMLER: KURGUSAL VE KURGUSAL OLMAYAN EDEBİ METİNLER

Ceren İŞIKLI¹

GİRİŞ

Yabancı dil olarak İngilizcenin eğitimini edebiyat temelli bir yaklaşımla vermek, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmeleri için etkili yollardan biri olarak kabul edilmektedir. Ayrıca İngilizce eğitiminde edebiyat odaklı yaklaşım, öğrencinin bütüncül gelişimini gerçekleştirmenin güçlü bir yolu olarak da görülmektedir. Başka bir deyişle, edebiyat merkezli yaklaşımda, öğrenenlerin estetik, kültürel, sosyal ve ahlaki değerlerinin gelişmesinde önemli derecede katkısı bulunması amaçlanmaktadır. Böylece edebi metinlerin İngilizce öğretimi bağlamında sunduğu büyük potansiyel açıkça ortaya çıkacaktır. Öğrencilerin İngilizce derslerinde çalıştıkları ders kitaplarındaki okuma metinlerine bakılırsa, bu argümanın gayet mantıklı olduğu kabul edilebilir. Öğrenenler genellikle okudukları metinlerin çoğunu uzun vadede unutmaktadır. Bunun aksine, edebiyat metinlerinin tümünün veya en azından, bunlara ilişkin kısıtlı da olsa sağlanan bazı bilgilerin, edebi olmayan metinlere kıyasla hatırlanmasının daha kolay olduğu kabul edilmektedir. Bunun nedeni, edebiyat kaynaklı metinlerin öğrencilerin ilgilerine, hislerine ve duygularına daha çok hitap etmesi ve çekici gelmesiyle izah edilebilir. Eğitim- sel ve pedagojik kıstaslara uygun olarak seçilmiş edebiyat metinlerini okurken öğrencilerin dikkatlerinin daha uzun süre dağılmadan odaklamayı sağlaması da bir diğer sebep olabilir. Bununla birlikte kelimeler ile anlamların bulunduğu belleğin hafızalarda hatırlama gücünü pekiştirici etki yaratması da önemli bir neden olarak görülebilir. “İnsanlar okudukları hikâyeyi içselleştirerek adeta onun ayrılmaz bir parçası olarak kendilerini hissettiklerinde gerçek bilgiler daha uzun ve eksiksiz hatırlanabilmektedir” (Gutkind, 2012, akt. Goodwin, 2018, 166). Edebî metinleri okuyan öğrenciler, uzun vadede, ana karakterlerin kim olduğunu, tartışılan konuların ne olduğunu, yazarın okuyucuya aktarmaya çalıştığı mesajları ve

¹ Dr., Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, ceren.isikli@hotmail.com

araya getirerek dönüşümlü bir şekilde kullanmayı öğrenirler. Misal olarak, olay raporlama, günlük tutma ve benzeri iletişimsel tekniklerin kullanılması sayılabilir. Bu yaklaşım sayesinde öğrencilerin, yabancı dil öğrenme ortamlarında edebiyatın hayali dünyası ile gerçek dünyası arasında köprü kurma fırsatlarını tespit ederek, edebiyatı her iki boyutuyla kapsamlı olarak deneyimleyebilmeleri daha derin, daha zengin ve ilgi çekici yaşantılar ortaya çıkaracaktır.

Bu çalışmada sözü geçen araştırmaların çoğunda, İngilizce öğrenenlerin yazma, okuma, dilbilgisi, kelime bilgisi, eleştirel düşünme ve kültür bilgisi gibi beceri ve yeterliliklerinin geliştirilmesine odaklanılmaktadır. Gelecekte ele alınacak çalışmalarda, edebiyat yaklaşımı kurgusal olsun ya da olmasın, öğrencilerin konuşma ve sözlü etkileşim/iletişim becerileri ile olası ilişkiler üzerinde odaklanılırsa, çalışmalar kuramsal çerçevenin genişlemesi açısından daha yararlı olabilecektir.

Sonuç olarak, söz konusu alan çalışmalarının analizinden elde edilen bilgiler doğrultusunda, edebiyatın kurgusal olmayan türünün kullanımına ağırlık veren İngilizce öğretiminin, eğitim yaklaşımı itibarıyla daha üstün nitelikli olduğunu söylemek mümkündür. Kurgusal olmayan edebiyat yaklaşımı, öğrencilerin kritik rolünü vurgulamaktadır. Okuyucuyu çok ayrıcalıklı bir konuma koyan bu yaklaşıma göre okuyucunun gözündeki gerçeklik, Polonyalı gazeteci olan Ryszard Kapuściński'nin söylediği gibi “ben oradaydım, olayı gördüm, yaşadım, şahit oldum” olgusu ile hayat bulur (2017, akt. Goodwin, 2018).

KAYNAKÇA

- Al Azri, R.H., & Al-Rashdi, M. H. (2014). The effect of using authentic materials in teaching. *International Journal of Scientific & Technology Research*, 3, 249-254.
- Appley, B.K. (1988). *The effectiveness of fiction and non fiction in teaching reading to ESL students*. Master Thesis. Portland University. https://pdxscholar.library.pdx.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=4764&context=open_access_etds.
- Arifa, Z. (2011). the effects of authentic materials on students' writing of procedural text. *Journal on English as a Foreign Language (JEFL)*, 1 (2), 95-102.
- Colliers, E.J. (2017). The challenge of teaching generation Z. *PEOPLE: International Journal of Social Sciences*, 3 (1).
- Dewey, J. (1916). *Democracy and education*. New York; Macmillan.
- Dewey, J. (1938). *Experience and education*. New York: Macmillan.
- Goodwin, A. (2018). *The creative nonfiction genre and some connections to ELT theory*. (15/06/2022 tarihinde <https://core.ac.uk/download/235012823.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
- Gutkind, L. (2012). You can't make this stuff up. *The complete guide to writing creative nonfiction from memoir to literary journalism and everything in between*. Boston: Massachusetts: Da Capo Press.
- Hartung, F., Withers, P., Hagoort, P., & Willems, R. M. (2017). When fiction is just as real as fact: No differences in reading behavior between stories believed to be based on true or fictional events. *Frontiers in psychology*, 8, 1618. (20/05/2022 tarihinde <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.01618> adresinden ulaşılmıştır).

- Horowitz, D. (1990). Discussions and research notes fiction and nonfiction in the ESL/EFL classroom: Does the difference make a difference? *English for Specific Purposes*, 9, 161-168.
- Lambert, J. (2018). Big ideas for expanding minds: Teaching English language learners across the curriculum. *International Journal of Bilingual Education & Bilingualism*, 21(4), 520-522.
- Martin, S. (2012). Effective comprehension strategies after initial reading of fiction and nonfiction texts. Education master. https://fisherpub.sjfc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1208&context=education_ETD_master
- McKay, S. (2001). Literature as content for ESL/EFL. In M. Celce-Murcia, *Teaching English as a second or foreign language*, Boston: Heinle&Heinle, 319-332.
- Savvidou, C. (2004). An integrated approach to the teaching of literature in the EFL classroom. *The Internet TESL Journal*, 12.
- Song, H. & Buchanan, D.L. (2019). Engaging English learners and their families: The power of non-fiction text and the participatory approach. *The Reading Matrix: An International Online Journal*, 19 (1).
- Sukmawan, S., Setyowati L., & El-Sulukiyyah A.A. (2021). The effect of authentic materials on writing performance across Different levels of proficiency. *International Journal of Language Education*, 5 (1), 515-527 Doi: <https://doi.org/10.26858/ijole.v5i1.15286>
- Sundana, G. P. (2017). The Use of authentic material in teaching writing descriptive text. *English Review: Journal of English Education*, 6 (1), 81-88. <https://doi.org/10.25134/erjee.v6i1.773>
- Takahashi, K. (2015). Literary texts as authentic materials for language learning: The current situation in Japan. *Literature and Language Learning in the EFL Classroom*, 26-40. (10/05/2022 tarihinde <https://doi.org/10.1057/9781137443663> adresinden ulaşılmıştır).
- Topping, K. J. (2015). Fiction and non-fiction reading and comprehension in preferred books. *Reading Psychology*, 36 (4), 350-387. <https://doi.org/10.1080/02702711.2013.865692>
- Trajanoska, I., Jovanchevska, J. & Jolevska-Popov, T. (2019). Educate and empower: From a more creative and enlightened teacher to a more forceful and cultivated student. *ELTAM Journal. 10th ELTAM - IATEFL - TESOL International Biannual Conference*. 19-21 October 2018, Struga, Republic of Macedonia.
- Ward, N., Schell, R., Brown, C.L., & Thomason, B. (2019). Pairing fiction and nonfiction texts to promote literacy and language development of adolescent english learners. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 92, 193 - 201.

BÖLÜM 11

FEN BİLGİSİ ÖĞRETMENİ ADAYLARININ STEM EĞİTİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Ayşegül ERGÜN¹

GİRİŞ

Yaşanılan çağın gerektirdiği ihtiyaçlar doğrultusunda ülkelerin eğitim sistemlerinde ve öğretim programlarında gelişmeler görülmektedir. Yirmi birinci yüzyılda eğitim alanında dikkat çeken önemli gelişmelerden birisi de STEM eğitimidir. (Çorlu, Capraro & Capraro, 2014; Land, 2013). İngilizce Science-Technology-Engineering-Mathematics kelimelerinin ilk harflerinden oluşan STEM (Gonzalez & Kuenzi, 2012), bilim-teknoloji-mühendislik ve matematik disiplinlerinin öğretim sürecinde bütünleştirilerek öğrencilerin yaşam becerilerinin, bilimsel süreç becerilerinin, girişimcilik ve mühendislik tasarım becerilerinin gelişmesine katkıda bulunan bir eğitim yaklaşımıdır (Daugherty, 2013; Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2016). Bu yaklaşım, temelinde fen ve matematik derslerine yer verirken teknoloji ve mühendislik derslerini de içermektedir (Bybee, 2010). Geleceğin mühendislerini, bilim insanlarını, matematikçilerini ve teknoloji uzmanlarını yetiştirmeyi amaçlayan STEM eğitimi, yeni fikirler ve yeni ürünler yaratacak nesilleri yetiştirmede önemli bir rol oynayacaktır (PCAST, 2010).

Ülkemizde STEM eğitime yönelik ilk gelişme, 2004 yılında güncellenen fen ve teknoloji dersi öğretim programı (MEB, 2005) sayesinde gerçekleşmiştir. Bu programda bilimin teknolojiye uygulamalarına yönelik kazanımlara ve etkinliklere yer verilerek bilim ve teknoloji disiplinlerinin bütünleştirildiği ifade edilebilir. STEM eğitime yönelik olarak gerçekleşen son değişim ise 2018 fen bilimleri dersi öğretim programında yaşanmıştır. Programın beceri boyutuna mühendislik ve tasarım becerileri eklenerek inovasyon (yenilikçi düşünme) becerisi vurgulanmıştır. Önceki programlarda FTTÇ olarak adlandırılan boyuta mühendislik eklenerek FMTTÇ (Fen-Mühendislik-Teknoloji-Toplum ve Çevre) olarak adlandırılmıştır. Bu bağlamda programda fen bilimlerinin, toplum, teknoloji, mühendislik ve matematik disiplinleri ile çok boyutlu ilişkilerine yer verilmiştir. Programdaki diğer değişiklik ise dördüncü sınıftan itibaren konu alanları ile bütünleştirilerek

¹ Doç. Dr., Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Fen Bilgisi Eğitimi AD. ergunaysegul@gmail.com

hazırbulunuşluğunun olmaması ve yeterli zaman olmaması şeklindedir. Bu sonuçla paralel olarak araştırmalarda, sınıfların kalabalık olması, okulların ve sınıfların fiziksel ve teknolojik donanım açısından yetersiz olması gibi faktörler STEM eğitimin uygulanmasında karşılaşılabilecek sorunların kaynağı olarak belirtilmiştir (Can & Uluçınar-Sağır, 2018; Çınar & Terzi, 2021; Harman & Yenikalaycı, 2021; Özbilen, 2018).

Mevcut araştırmada ulaşılan sonuçlar göz önüne alındığında yapılabilecek öneriler şunlardır:

Üniversitelerin STEM alanlarındaki lisans programlarına STEM eğitime yönelik teorik derslerin yanı sıra uygulamalı dersler eklenebilir; bu derslerde öğretmen adaylarının ve öğretim üyelerinin farklı STEM disiplinlerinden öğretmen adayları ve öğretim üyeleri ile iş birliği yapmaları derslerin daha verimli olmasında etkili olabilir. STEM etkinliklerinin uygulanmasında karşılaşılan zorluklardan biri olan sınıfların fiziksel ve teknolojik donanım eksiklikleri giderilebilir veya her okula STEM eğitimi atölyeleri kurularak gerekli altyapı imkanları sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkgül Fırat, E. (2020). Science, technology, engineering, and mathematics integration: Science teachers' perceptions and beliefs. *Science Education International*, 31(1), 104-116.
- Akarsu, M., Akçay, N. O., & Elmas, R. (2020). STEM eğitimi yaklaşımının özellikleri ve değerlendirilmesi. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 37, 155-175.
- Aslan, F., & Bektaş, O. (2019). Fen bilgisi öğretmen adaylarının STEM uygulamaları hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi. *Maarif Mektepleri Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 17-50.
- Bybee, R. W. (2010). What is STEM education. *Science*, 329, 995-996.
- Can, K., & Uluçınar-Sağır, Ş. (2018). Sınıf öğretmenlerinin fen, teknoloji, matematik ve mühendislik (FeTeMM) uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(11), 62-83.
- Çepni, S. (2009). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş* (4. Baskı). Trabzon: Erol Ofset.
- Çınar, S., & Terzi, S. Y. (2021). STEM eğitimi almış öğretmenlerin STEM öğretimi hakkındaki görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 213-245.
- Çorlu, M. S. (2014). FeTeMM eğitimi makale çağrı mektubu. *Turkish Journal of Education*, 3(1), 4-10.
- Çorlu, M.S., Capraro, R.M. & Capraro, M.M. (2014). Introducing STEM education: Implications for educating our teachers in the age of innovation. *Education and Science*, 39(171), 74-85.
- Daugherty, M. K. (2013). The prospect of an "A" in STEM education. *Journal of STEM Education*, 14 (2), 10-15.
- Eroğlu, S., & Bektaş, O. (2016). STEM eğitimi almış fen bilimleri öğretmenlerinin STEM temelli ders etkinlikleri hakkındaki görüşleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 4(3), 43-67.
- Gonzalez, H. B., & Kuenzi, J. J. (2012). Science, technology, engineering, and mathematics (STEM) education: A primer. Congressional Research Service, *Library of Congress*.
- Gürbüz, F., & Kahveci, I. (2021). Fen bilgisi eğitimi yüksek lisans öğrencilerinin STEM eğitimi hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi. *Eurasian Journal of Teacher Education*, 2(3), 221-237.
- Harman, G., & Yenikalaycı, N. (2021). STEM eğitiminde mühendislik tasarım sürecine dayalı etkinliklere yönelik fen bilgisi öğretmen adaylarının görüşleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim*

- Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 53(53), 206-226.
- Hudson, P., English, L., Dawes, L., King, D., & Baker, S. (2015). Exploring links between pedagogical knowledge practices and student outcomes in STEM education for primary schools. *Australian Journal of Teacher Education*, 40(6), 134-151.
- Karşlı Baydere, F., Şahin Çakır, Ç., Hacıoğlu, Y. ve Kocaman, K. (2021). Lisansüstü öğrencilerinin STEM eğitimi ile ilgili görüşleri: İki üniversite örneği. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(2), 568-587.
- Kızılay, E. (2016). Fen bilgisi öğretmen adaylarının FeTeMM alanları ve eğitimi hakkındaki görüşleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 47(1), 403-411.
- Land, M. H. (2013). Full STEAM ahead: The benefits of integrating the arts into STEM. *Procedia Computer Science*, 20, 547-552.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2005). *İlköğretim fen ve teknoloji dersi (4 ve 5. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] (2016). *STEM eğitimi raporu*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2018). *Fen bilimleri dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- National Academy of Engineering and National Research Council. (2009). *Engineering in K-12 education: Understanding the status and improving the prospects*. Washington, DC: NAP.
- National Research Council (NRC) (2011). *Successful K-12 STEM education. Identify effective approaches in science, technology, engineering and mathematics*. Washington, DC: The National Academies Press.
- Özbilen, A. G. (2018). STEM eğitimine yönelik öğretmen görüşleri ve farkındalıkları. *Scientific Educational Studies*, 2(1), 1-21.
- Özçakır Sümen, Ö. Ö., & Çalisici, H. (2016). Pre-service teachers' mind maps and opinions on STEM education implemented in an environmental literacy course. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 16(2), 459-476.
- President's Council of Advisors on Science and Technology. (2010). *Prepare and Inspire: K- 12 Education in Science, Technology, Engineering, and Math (STEM) for America's Future: Executive Report*. Washington, DC: Executive Office of the President.
- Sarı, U., & Yazıcı, Y.Y. (2019). Fen bilgisi öğretmenlerinin fen ve mühendislik uygulamaları hakkında görüşleri. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(2), 157-167.
- Selvi, M., & Yıldırım, B. (2017). STEM öğretme-öğrenme modelleri: 5E öğrenme modeli, proje tabanlı öğrenme ve STEM sos modeli. *Pegem Atıf İndeksi*, 203- 236.
- Uğraş, M., & Genç, Z. (2018). Investigating preschool teacher candidates' STEM teaching intention and the views about STEM education. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 7(2), 724-744.
- Yıldırım, B. (2018). STEM uygulamalarına yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 42-53.
- Yıldırım, B., & Türk, C. (2018). Sınıf öğretmeni adaylarının STEM eğitimine yönelik görüşleri: uygulamalı bir çalışma. *Trakya Eğitim Dergisi*.8(2), 195-213.
- Yıldırım, B., Şahin, E., & Tabaru, G. (2017). STEM uygulamalarının öğretmen adaylarının bilimin doğası inançları, bilimsel araştırma ve yapılandırmacı yaklaşıma yönelik tutumları üzerindeki etkisi. *International Congress of Eurasian Social Sciences (ICOESS) Özel Sayısı*, 8(8), 66-79.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. ed). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, P. (2017). Fen, teknoloji, mühendislik ve matematik (STEM) entegrasyonuna ilişkin nitel bir çalışma. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, 31-55.
- YÖK. (2018). *Fen bilgisi öğretmenliği yetiştirme lisans programı*. Ankara.

BÖLÜM 12

OKUL ÖNCESİ EĞİTİME YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

Elif Süreyya KANYILMAZ CANLI¹

GİRİŞ

Okul öncesi dönem ya da erken çocukluk dönemi olarak adlandırılan (0-6 yaş) çocukların gelişiminin en hızlı ve yoğun olduğu dönemdir. Bu dönemde öğrenme potansiyelinin yüksek olmasının yanı sıra, kişiliğin şekillenmesi, temel beceri ve alışkanlıkların oluşması bakımından da kritik bir dönemdir (Güneysu, 2001; Demiriz & Çağlayan 2001; Argon & Akkaya, 2008). Bloom yaptığı bir araştırmada zihinsel gelişimle ilgili olarak, 17 yaşına kadarki zihinsel gelişimin % 50'sinin 0-4 yaş arasında; %30'unun 4-8 yaş arasında; kalan %20'sinin de 8-17 yaş arasında oluştuğunu belirtmiştir (Akt: Poyraz, 2003; Yavuzer, 2003). Buna ek olarak, on sekiz yaşına kadar gösterilen okul başarısının %33'ünün 0-6 yaş arasında yani okul öncesi dönemde gösterilen başarı ile açıklandığı belirtilmektedir (Fidan & Erden, 2002). Zihinsel gelişim ve okul başarısının yanı sıra sosyal duygusal gelişim olarak bakıldığında da yine bu yılların çok kıymetli olduğu çünkü kişinin erken yıllarda kazandığı davranışların büyük oranda yetişkin yaşamındaki kişilik, alışkanlık ve değer yargılarını oluşturduğu bilinmektedir (Oktay, 2003). Bu konuyla ilgili yapılan bir çalışmada erken yılları verimli ve etkili geçiren çocukların zihin, dil, sosyal duygusal ve psikomotor alanda diğer çocuklara nazaran ileride oldukları, okula ve çevreye yönelik uyumda daha az problem yaşadıkları belirtilmiştir (Hong, 2004).

Çocuklar erken dönemdeki yaşantılarını biriktirmekte ve bunlar arasında ilişkiler kurmaktadır (Can Yaşar & Aral, 2010). Dolayısıyla çocuğun gelişiminin en önemli belirleyicilerinden biri de çevre ile etkileşimdir. Bu çevrelerden biri olan okul öncesi eğitim veren kurumlar da çocukların gelişiminde önemli bir yere sahiptir (TÜSİAD, 2005). Okul öncesi eğitim, çocuğun 0-6 yaş arasında çocukların tüm gelişim alanlarını destekleyen, çocukların yaratıcılıklarını geliştiren, kendilerini ifade etmelerini, kendilerini kontrol etmelerini ve özerklik kazanmalarını destekleyen bir eğitim sürecidir (Yılmaz, 2003). Okul öncesi eğitim, çocukların beden-

¹ Arş. Gör. Dr., Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi AD., eskanyilmaz@mehmetakif.edu.tr

KAYNAKÇA

- Argon, T., & Akkaya, M. (2008). Ebeveynlerin okul öncesi eğitime ve okul öncesi eğitim kurumlarına yönelik görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(2), 413-430.
- Breckler, S. J. (1984). Empirical validation of affect, behavior, and cognition as distinct components of attitude. *Journal of Personality and Social Psychology*, 47(6), 1191.
- Brown, T. A. (2006). Confirmatory factor analysis for applied research. New York: Guilford.
- Büyüköztürk, Ş., Çokluk Bökeoğlu, Ö. & Şekercioğlu, G. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara, Pegem Akademi.
- Bulut, B., Ulu, H., & Kan, A. (2015). Multimodal literacy scale: a study of validity and reliability. *Eurasian Journal of Educational Research*, 61, 45-60.
- Çağdaş, A ve Seçer, Z. 2006. *Anne-Baba Eğitimi*. Kök Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: spss ve lisrel uygulamaları*. Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Demiriz, S. ve Çağlayan, D. (2001). "5-6 yaş çocuklarının öz bakım becerilerinin cinsiyet ve okul öncesi eğitim alma durumlarına göre incelenmesi". *Milli Eğitim Dergisi*. Sayı: 150
- Driessen, G. (2000). The limits of educational policy and practice? The case of ethnic minorities in The Netherlands. *Comparative education*, 36(1), 55-72.
- Ergün, S. (2003). *Okul öncesi eğitimi alan ve almayan ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin matematik yetenek ve başarılarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Erbay, E. (2008). *Okul öncesi eğitim alan ve almayan ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin sosyal becerilere sahip olma düzeyleri* (Master's thesis).
- Fidan, N.,& Erden, M. (2002). *Eğitime giriş*. Ankara: Alkım Yayıncılık.
- Field, A. (2005). Discovering statistics using SPSS (2nd ed.). London: Sage.
- Güneysu, S. (2001). "Neden erken çocukluk eğitimi" Çoluk Çocuk Dergisi. Sayı: 2. 2.
- Jöreskog, K. G., & Sörbom, D. (1993). LISREL 8: Structural equation modeling with the SIMPLIS command language. Chicago: SSI Scientific Software International Inc.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1988). İnsan ve insanlar. Evrim Basım Yayım Dağıtım.
- Kan, A. & Akbaş, A. (2005). Lise öğrencilerinin kimya dersine yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2).
- Kilic Cakmak, E., Cebi, A., & Kan, A. (2014). Developing a "social presence scale" for e-learning environments. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 14(2), 764-768.
- Kline, R. B. (2005). Principles and practice of structural equation modeling (2nd ed.). New York: Guilford Press.
- Kline, R. B. (2011). Principles and practice of structural equation modeling. New York: The Guilford Press.
- Koçyiğit, S. (2014). Çocukların bakış açısıyla okul öncesi eğitim. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 203-214.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2005). *Milli eğitim istatistikleri 2004-2005*. Ankara: Devlet Kitapları Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2016). *Milli Eğitim İstatistikleri, Örgün Eğitim 2015/16*. Erişim tarihi: 21.05.2017. http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_03/18024009_meb_istatistikleri_organ_egitim_2015_2016.pdf. ISBN 978-975-11-3982-5.
- Öztürk, Ş., Şahin, Ş., & Mercan, E. (2010). Üniversite öğrencilerinin okul öncesi eğitime ilişkin görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 175-186.
- Poyraz, H., Dere, H. (2003). *Okulöncesi eğitimin ilke ve yöntemleri*. Anı Yayıncılık, Ankara, 2. Baskı.
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(6), 49-74.
- Tavşancıl, E. (2010). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel.
- TÜSİAD (2005). *Doğru başlangıç: Türkiye'de okul öncesi eğitim*. Erişim tarihi: 20.05.2017. file:///C:/Users/win10/Downloads/egitim.pdf. İstanbul: Graphis Matbaa. ISBN : 975-8458-81-7
- Yavuzer, H. (2003). Çocuğu tanımak ve anlamak. Ankara: Remzi Kitapevi.
- Yılmaz, N. (2003). *Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar*. Türkiye'de Okulöncesi Eğitim içinde, (Ed. M. Sevinç). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.